

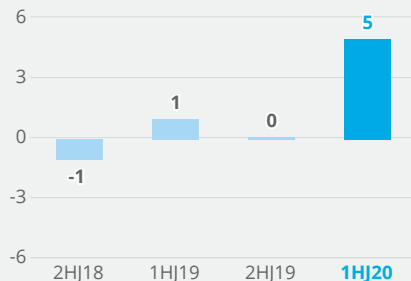
2020

Tussentijds financieel verslag

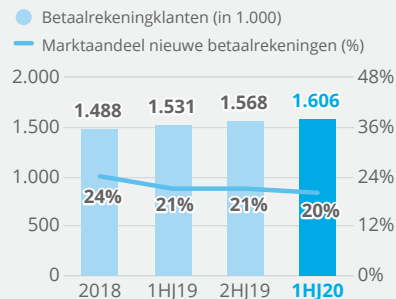
14 augustus 2020

Kerncijfers

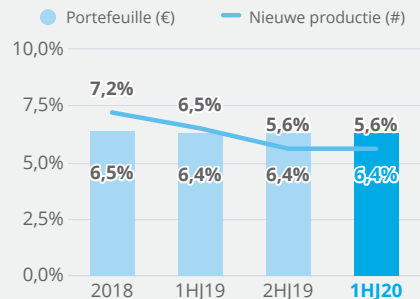
Net Promoter Score¹

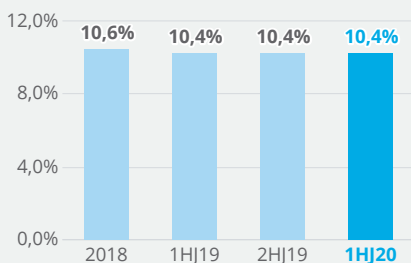
Betaalrekeningklanten²

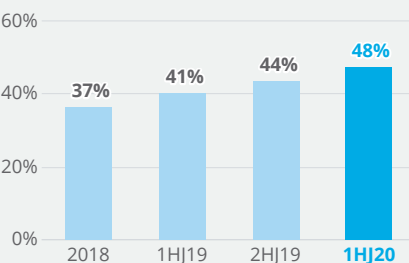
Marktaandeel hypotheek³

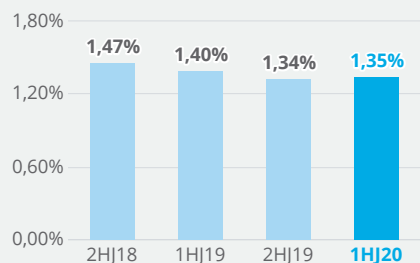
Marktaandeel sparen

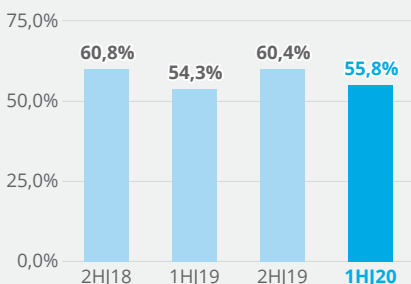
Klimaatneutrale balans

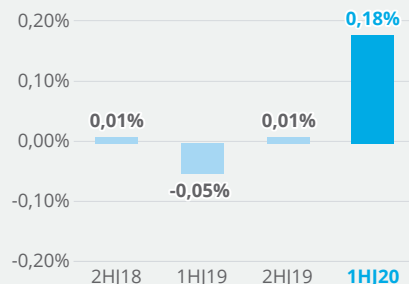
Rentemarge

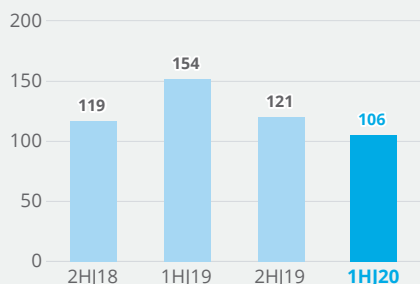
Efficiencyratio

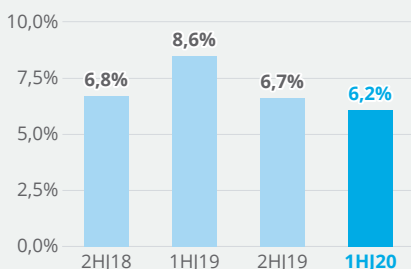
Risicokosten totale leningen

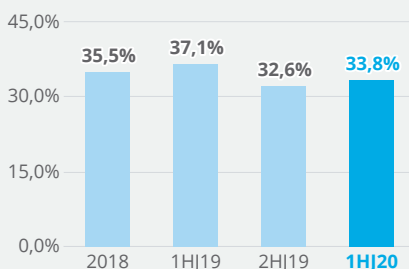
Nettoresultaat

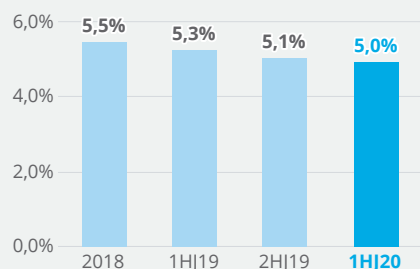
Rendement op eigen vermogen

Tier 1-kernkapitaalratio

Leverage ratio

¹ Klantgewogen gemiddelde NPS van alle merken. Bron: marktonderzoeksbureau Miles Research.

² Bron: marktaandeel nieuwe betaalrekeningen: marktonderzoek Ipsos, gebaseerd op Moving Annual Total (MAT) per einde van elke gerapporteerde periode een jaar terugkijkend.

³ Marktaandeel portefeuille betreft 1e kwartaal 2020 cijfer. Marktaandelen portefeuille van 1HJ19 en 2HJ19 zijn aangepast als gevolg van aanpassingen van de marktomvang door CBS.

Voorwoord

Maurice Oostendorp, directievoorzitter van de Volksbank

“De Covid-19 pandemie en de hiermee gepaard gaande lockdown van de Europese en niet-Europese landen sinds medio maart 2020 hebben verstrekkende gevolgen gehad voor mensen persoonlijk, op het gebied van gezondheid en veiligheid, en voor de samenleving als geheel. De eerste prioriteit was en is uiteraard het onder controle krijgen van de verspreiding van het virus. De in dit kader genomen maatregelen hebben de ontwikkeling van de economie en de financiële positie van burgers dusdanig beïnvloed dat steunmaatregelen nodig en op hun plaats zijn. Als de Volksbank willen we hieraan, vanuit onze maatschappelijke rol, een bijdrage leveren.

De Volksbank heeft in de eerste helft van 2020, ondanks de Covid-19 crisis, een robuuste vooruitgang op haar Gedeelde waarde-ambitie getoond.

De Volksbank heeft een aantal maatregelen paraat om klanten te helpen bij mogelijke financiële problemen als gevolg van de Covid-19 crisis. Iedere klantsituatie vraagt om een individuele aanpak waarbij we zoveel mogelijk maatwerkoplossingen bieden. Zo bestaat er voor particuliere hypotheekklanten de mogelijkheid van een betaalpauze van maximaal 6 maanden, waarbij zij de afgesproken vertraagde betaaltermijnen kunnen uitsmeren over een periode van maximaal vijf jaar. Eind juni hebben 1.695 particuliere klanten gebruik gemaakt van dergelijke regelingen. Dit is minder dan 1 procent van onze particuliere klanten.

Voor zakelijke klanten bestaat eveneens de mogelijkheid om een betaalpauze van maximaal 6 maanden te nemen. Eind juni hebben 260 klanten hiervan gebruik gemaakt, iets meer dan 6 procent van onze mkb-kredietrelaties. Voor de mkb-klanten van de Volksbank (SNS, ASN Bank en RegioBank) is daarnaast een kredietfaciliteit (Kleine Kredieten Corona-Garantieregeling) tot € 50.000 geïntroduceerd, om in een toegenomen liquiditeitsbehoefte te kunnen voorzien. De Nederlandse Staat garandeert deze kredieten voor 95 procent. Ook kunnen mkb-klanten onder bepaalde voorwaarden de limiet van hun bestaande krediet verhogen.

De dienstverlening van SNS, ASN Bank, RegioBank en BLG Wonen aan onze klanten is ook na het begin van de Covid-19-crisis doorggegaan. Zo bleven vrijwel alle SNS-winkels open en werkten ze in het begin op afspraak. Ook ASN Bank en BLG Wonen bleven volledig operationeel. RegioBank-vestigingen continueerden hun dienstverlening, met additionele maatregelen of aangepaste openingstijden. Klanten waarderen onze inspanningen: al onze merken droegen bij aan een verbetering van de gemiddelde Net Promoter Score (NPS) van 0 eind 2019 naar +5. Het aantal betaalrekeningklanten en de ons toevertrouwde spaargelden namen verder toe en de nieuwe hypotheekproductie liet eveneens een stijging zien.

In de eerste helft van 2020 is de klimaatneutraliteit van onze balans verder verbeterd. Ook herkennen klanten steeds meer dat wij hen willen stimuleren en helpen om hun financiële weerbaarheid te vergroten.

De overgang naar thuiswerken, mogelijk gemaakt voor bijna alle werknemers van de Volksbank, is soepel verlopen. De inzet van onze medewerkers is fantastisch geweest. Inmiddels hebben we maatregelen getroffen om de terugkeer naar kantoor op beperkte schaal te faciliteren. De veiligheid van onze collega's blijft hierbij onze hoogste prioriteit. De KPI 'Oprechte aandacht voor de medewerker' liet een lichte verbetering zien.

De impact van de Covid-19 pandemie op onze baten en operationele lasten is in de eerste helft van 2020 beperkt gebleven. Bij publicatie van de jaarcijfers over 2019 hadden we al aangegeven dat de netto rentebaten in 2020 lager zouden zijn dan in 2019, hoofdzakelijk als gevolg van de aanhoudend lagerenteomgeving. In de eerste helft van 2020 werd de druk op rentemarges grotendeels gecompenseerd door hogere ontvangen vergoedingen als gevolg van een hoog niveau van vervroegde aflossingen door oversluitingen van hypotheeken. Hogere treasury-resultaten en gerealiseerde winsten op obligaties zorgden ervoor dat de totale baten met € 9 miljoen stegen tot € 480 miljoen. De operationele lasten exclusief wettelijke heffingen stegen met € 13 miljoen tot € 269 miljoen. Dit werd voor € 7 miljoen veroorzaakt door de afwezigheid van een positieve herwaardering gerelateerd aan een eerdere bijdrage aan het deposito-garantiestelsel, opgenomen in de lasten over de eerste helft van 2019.

De impact van de Covid-19 crisis was vooral zichtbaar in een fors hogere dotatie aan de kredietvoorzieningen. Bij publicatie van de jaarcijfers over 2019 verwachtten we nog dat de bijzondere waardeverminderingen op leningen en vorderingen in 2020 laag zouden blijven, gegeven de macro-economische vooruitzichten op dat moment. In onze kredietvoorzieningen-

modellen houden we nu rekening met aanzienlijk pessimistischer toekomstscenario's. We verwachten nu dat het bruto binnenlands product in 2020 met 6% zal krimpen, gevolgd door een herstel van 4% in 2021. De werkloosheid loopt op tot boven de 6% in 2021. Huizenprijzen zullen naar verwachting in 2020 dalen en vanaf eind 2021 weer enigszins stijgen.

In het eerste halfjaar van 2020 heeft dit geleid tot een dotatie aan kredietvoorzieningen van € 45 miljoen, terwijl er in het eerste halfjaar van 2019 nog sprake was van een vrijval van € 13 miljoen. Hierdoor kwam de halfjaarwinst aanzienlijk lager uit op € 106 miljoen; een daling met 31% ten opzichte van de € 154 miljoen nettowinst over het eerste halfjaar van 2019.

De kapitaalpositie van de Volksbank is onveranderd sterk gebleven. De Tier 1-kernkapitaalratio liet in het eerste kwartaal van 2020 zelfs een lichte stijging zien tot 33,8%. Onze liquiditeitspositie bleef eveneens sterk. Het rendement op eigen vermogen bedroeg 6,2%, ten opzichte van 8,6% over de eerste helft van 2019, waarbij de daling te wijten was aan de extra dotatie aan kredietvoorzieningen.

Het huidige strategisch plan van de Volksbank loopt tot en met 2020. Op dit moment werken we aan een aanscherping van onze strategie. De gevolgen van de Covid-19 crisis zorgen voor extra onzekerheid maar we verwachten de benodigde analyses en de aanscherping in de tweede helft van 2020 af te ronden. Dit leidt mogelijk tot aangepaste of nieuwe strategische pijlers en doelstellingen. Onze missie, bankieren met de menselijke maat, verandert niet. Het blijft onze ambitie om verder invulling te geven aan de maatschappelijke bank die wij zijn en daarbij voor al onze stakeholders waarde te creëren op basis van het gedeelde waarde-principe.

Op 17 juni is Martijn Gribnau toegetreden tot de statutaire directie van de Volksbank en op 15 augustus neemt hij het directievoorzitterschap over. In de afgelopen maanden hebben wij - ondanks Covid-19 beperkingen - intensief samengewerkt en de overdracht voorbereid. Ik heb er alle vertrouwen in dat onder zijn voorzitterschap de bank haar maatschappelijke rol verder in de praktijk zal kunnen brengen.

‘Bankieren met de menselijke maat’ en onze belofte ‘Beter voor elkaar’ zitten in de harten van onze medewerkers. Mensen voelen zich steeds meer aangesproken tot deze manier van financiële dienstverlening, getuige de groei van het aantal klanten en hun toenemende tevredenheid. Ik ben dankbaar dat ik daaraan een bijdrage heb kunnen leveren.”

Ontwikkelingen gedeelde waarde-ambitie

Voortgang doelstellingen

Wij meten de voortgang in het bereiken van onze missie en de realisatie van onze gedeelde waarde-ambitie af aan de hand van concrete doelstellingen voor onze vier stakeholdergroepen die we in 2016 hebben gedefinieerd:

Doelstellingen	30-06-2020	31-12-2019	30-06-2019	Doelstelling 2020
NUT VOOR DE KLANT				
Klantgewogen gemiddelde Net Promoter Score (NPS) ¹	+5	0	+1	+10
ASN Bank	+18	+17	+16	
BLG Wonen	-9	-17	-17	
RegioBank	+18	+14	+12	
SNS	-5	-11	-11	
Betaalrekeningklanten (in 1.000)	1.606	1.568	1.531	1.500
VERANTWOORDELIJKHEID VOOR DE MAATSCHAPPIJ				
Klimaatneutrale balans ¹	48%	44%	41%	45%
Barometer financiële onbezorgdheid ²	51%	48%	49%	>50%
OPRECHTE AANDACHT VOOR DE MEDEWERKER				
Oprechte aandacht	7,9	7,7	7,6	≥ 7,5
RENDEMENT VOOR DE AANDEELHOUDER				
Rendement op eigen vermogen (REV)	6,2%	7,7%	8,6%	8,0%
OVERIGE DOELSTELLINGEN				
Efficiencyratio	55,8%	57,3%	54,3%	50-52%
Tier 1-kernkapitaalratio ³	33,8%	32,6%	37,1%	≥ 19,0%
Leverage ratio ³	5,0%	5,1%	5,3%	≥ 4,75%

1 Voor de methodiek van de berekening van deze KPI's wordt verwezen naar het jaarverslag 2019, hoofdstuk Over de niet-financiële informatie.

2 Gebaseerd op het voortschrijdend gemiddelde van de afgelopen 6 maanden. Voor de methodiek wordt verwezen naar het jaarverslag 2019, paragraaf 3.2.2 Financiële weerbaarheid.

3 Zie voor toelichting hoofdstuk Kapitaalmanagement.

Nut voor de klant

We willen een bank zijn met eerlijke producten waar de klant zich thuis voelt en die proactief meedenkt met de klant. De groei van het aantal betaalrekeningen en de positieve trend in klanttevredenheid, uitgedrukt in de Net Promoter Score, wijzen erop dat klanten onze missie 'bankieren met de menselijke maat' waarderen.

Net Promoter Score

Het klantgewogen gemiddelde van alle merkspecifieke Net Promoter Scores (NPS)¹ verbeterde tot +5, vergeleken met een break-even score eind 2019. Dit betekende de hoogste NPS ooit bereikt. Alle merken droegen bij aan deze verbetering. De NPS van RegioBank steeg van +14 naar +18 en die van ASN Bank van +17 naar +18. ASN Bank en RegioBank behoren tot het selecte gezelschap van Nederlandse bankmerken met een positieve NPS. De NPS van SNS verbeterde van -11 naar -5 en die van BLG Wonen van -17 tot -9.

Aantal betaalrekeningklanten

In het eerste halfjaar van 2020 steeg het aantal betaalrekeningklanten met 38.000 (72.000 bruto) naar 1.606.000. De doelstelling van 1,5 miljoen betaalrekeningklanten was eind 2019 al bereikt.

¹ Aan de hand van rapportcijfers wordt bepaald of een klant een 'promoter' is (bij een 9 en 10), 'passief tevreden' (bij een 7 en 8) of een 'criticaster' (bij een 6 of lager). Een positieve NPS vereist dat het percentage promoters hoger is dan het percentage criticasters.

Verantwoordelijkheid voor de maatschappij

We willen een positieve bijdrage leveren aan de maatschappij. Vanuit onze kernactiviteiten hypotheek, sparen en betalen kunnen we een aanzienlijke positieve invloed hebben op de duurzaamheid in onze keten en de financiële weerbaarheid van klanten.

Klimaatneutrale balans

Halverwege 2020 is onze balans voor 48% klimaatneutraal, een verbetering van 4 procentpunt ten opzichte van ultimo 2019. Het CO₂-verlies bedroeg 1.366 kiloton (2019: 1.290 kiloton). De stijging was met name te wijten aan het in gebruik nemen van actuele emissiefactoren, waardoor we meer uitstoot toerekenden aan onze hypotheekportefeuille. Daar stond tegenover dat de CO₂-winst is gestegen naar 653 kiloton vermeden CO₂-uitstoot (2019: 573 kiloton). Deze stijging was voornamelijk te danken aan verstrekte financieringen aan drie windparken op zee, twee biovergistingsprojecten en een biomassacentrale.

Het grootste deel van de CO₂-uitstoot op onze balans wordt veroorzaakt door het energieverbruik van de gefinancierde woningen. Op dit moment wordt de uitstoot berekend aan de hand van de voorlopige en definitieve energielabels van de door ons gefinancierde woningen. Het gemiddelde energielabel van onze hypotheekportefeuille is gelijk gebleven op D. Van onze klanten heeft 27% een woning met energielabel A of B. Bij de overige woningen die we financieren met energielabels C tot en met G is nog een aanzienlijke verbetering mogelijk, bijvoorbeeld door isolerende maatregelen of zonnepanelen.

Overigens hoeft een beter energielabel niet automatisch te betekenen dat het daadwerkelijke energiegebruik, en daarmee de CO₂-uitstoot van de woning, omlaag gaat. Daarom willen we op basis van de werkelijke energieverbruiksdata de CO₂-uitstoot van de woningportefeuille herberekenen. In 2019 zijn door o.a. de Volksbank vanuit het Partnership for Carbon Accounting Principles (PCAF) gesprekken gevoerd met onder meer met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en met netbeheerders over aanlevering van geanonimiseerde verbruiksdata op portefeuilleniveau.

Financiële weerbaarheid

We willen onze klanten helpen hun financiële weerbaarheid te vergroten. In een maandelijks onderzoek vragen we 530 van onze klanten of zij merken dat de bank voor hen klaarstaat bij financiële zorgen. De respondenten beantwoorden de vraag op een schaal van 1 (helemaal oneens) tot 100 (helemaal eens). Eind 2019 resulteerde dit in een gemiddelde score van 48. In juni is dit cijfer gestegen naar 51; een positieve ontwikkeling, omdat ons streven voor 2020 een score van hoger dan 50 is.

Juist in deze tijd is onze aanwezigheid van groot belang en willen we laten zien dat we klaarstaan voor onze klanten, zowel particuliere als zakelijke. Samen met andere banken in Nederland hebben we maatregelen getroffen om onze klanten te helpen. Zo heeft de Volksbank voor al haar merken de rente op betaalkrediet verlaagd. Bij Bijzonder Beheer hebben we veel klanten kunnen helpen en hen tijdelijk financiële rust geboden door een betaalpauze op hun hypotheek of consumptief krediet af te spreken. De Volksbank beoordeelt daarbij per klant wat de best passende oplossing is: een gedeeltelijke of volledige betaalpauze. Als klanten wel nog deels kunnen betalen, is het beter om de betalingsachterstand niet onnodig op te laten lopen. Die moet immers na afloop van de betaalpauze worden ingelopen. Daarom maken we per klant haalbare afspraken, zodat de klanten ruim de gelegenheid krijgen om financieel te herstellen.

Het persoonlijk contact met onze klanten en onze bereikbaarheid, met name in een tijd waarin klanten veel vragen hebben over hun geld, staan voorop. De SNS-winkels bleven daarom open, we introduceerden beeldbellen en in het land werden door de winkels verschillende kleine initiatieven gestart. Een voorbeeld is het proactief benaderen van klanten die financieel mogelijk door de Covid-19 crisis werden getroffen.

Oprechte aandacht voor de medewerker

We willen medewerkers in staat stellen een zinvolle bijdrage te leveren aan onze missie en strategie door aandacht te geven aan autonomie, persoonlijke groei en vakmanschap. Voor 2020 streven we naar een score van 7,5 of hoger (op een schaal van 1 tot 10) voor de KPI 'oprechte aandacht voor de medewerker'.

Begin april 2020 hebben we medewerkers gevraagd hoe zij oprechte aandacht ervaren, juist in deze uitdagende periode. Bovendien wilden we weten welke impact de Covid-19 maatregelen op medewerkers hebben en hoe we hen het beste kunnen ondersteunen nu vanuit de meeste medewerkers permanent thuiswerken.

Ruim 80% van de medewerkers reageerde binnen vijf dagen waardoor we snel konden inspelen op de resultaten en de ideeën en feedback konden benutten. Uit de onderzoeksresultaten is naar voren gekomen dat medewerkers over het algemeen voldoende steun ervaren en in staat zijn om hun werk thuis uit te voeren. De balans tussen werk en privéleven is een aandachtspunt voor ruim een derde van de medewerkers, met name degenen met jonge kinderen. Medewerkers zijn flexibel in het indelen van hun werktijd en krijgen de ruimte en het vertrouwen om voor een nieuwe balans te zorgen. De Volksbank ondersteunt hen hierbij met allerlei tips, handvatten en instrumenten op het gebied van vitaliteit.

Vrijwel alle vragen op basis waarvan de KPI 'oprechte aandacht voor de medewerker' wordt berekend, scoorden hoger dan bij de vorige meting in het najaar van 2019. De gemiddelde score van deze KPI is dan ook gestegen van 7,7 naar 7,9. Met deze derde meting zien we een stijgende lijn sinds de nulmeting in april 2019.

Betrokkenheid en bevlogenheid zijn ook twee belangrijke indicatoren van gedeelde waarde voor medewerkers. Deze zijn in april 2020 niet gemeten en nemen we in het najaar weer mee in het medewerkersonderzoek.

Rendement voor de aandeelhouder

Rendement op eigen vermogen

Voor het rendement op eigen vermogen hanteren we een doelstelling van 8%. De lagere nettowinst, in combinatie met een hoger gemiddeld eigen vermogen, vertaalde zich in een rendement op eigen vermogen van 6,2%, een daling ten opzichte van zowel het eerste (8,6%) als het tweede halfjaar van 2019 (6,7%).

Overige doelstellingen

Efficiencyratio

De hogere operationele lasten exclusief wettelijke heffingen leidden tot een efficiencyratio van 55,8%, een lichte stijging ten opzichte van het eerste halfjaar van 2019 (54,3%) en een verbetering ten opzichte van het tweede halfjaar (60,4%). Evenals in 2019 kwam de efficiencyratio uit boven de beoogde bandbreedte van 50% tot 52% voor het jaar 2020. Ook voor het gehele jaar verwachten we boven deze bandbreedte uit te komen.

Kapitaal

Een toelichting op onze doelstellingen en de realisaties voor kapitaal is te vinden in het hoofdstuk [Kapitaalmanagement](#).

Vooruitzichten

We verwachten dat in de loop van 2020 de druk op onze netto rentebaten zal toenemen. De operationele lasten zullen in 2020 niet lager zijn dan in 2019. Als veranderingen in de verwachtingen omtrent met name economische krimp, werkloosheid en huizenprijzen hiertoe aanleiding geven, zullen de kredietvoorzieningen worden aangepast.

Alles bijeengenomen verwachten we dat de nettowinst over heel 2020 aanzienlijk lager zal zijn dan in 2019.

Economische ontwikkelingen

De Nederlandse economie

De Nederlandse economie werd zwaar getroffen door de Covid-19 pandemie, maar sprong er vergeleken met veel andere landen gunstig uit met een krimp in het eerste kwartaal van -1,5%. Dankzij de 'intelligente lockdown' bleef een groot deel van de Nederlandse economie redelijk draaien. Zo bleven de winkelbestedingen zelfs licht groeien, al waren de verschillen tussen de sectoren uiteraard groot. Vooral de horeca en de toeristische sector kregen zware klappen.

Om te voorkomen dat door een kortdurende crisis snel structurele schade zou worden opgelopen, kwam de overheid snel met een waaier aan maatregelen. Zo waren er o.a. de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid om zoveel mogelijk banen en inkomens te beschermen en de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers om bedrijven en werknemers te ondersteunen. Ondanks deze maatregelen kwam er snel een ontslaggolf op gang. Omdat deze voor een groot deel uit parttimers werkzaam in de horeca bestond, veelal jongeren en studenten, leidde dit banenverlies niet tot een sterke stijging van de werkloosheid, aangezien velen zich niet als werkzoekenden meldden. Vanaf een laagterecord van 2,9% in februari liep de werkloosheid op tot 4,3% in juni. De inflatie in Nederland liep snel terug van 2,7% in december 2019 naar 1,6% in juni. Enerzijds werd dit veroorzaakt door het wegvallen van de btw-verhoging van 2019 uit de cijfers, maar ook de forse daling van de energieprijzen speelde een belangrijke rol.

Woning- en hypotheekmarkt

De Nederlandse huizenmarkt hield zich in de eerste helft van 2020 goed staande, vooral vanwege de nog steeds zeer krappe marktomstandigheden. Afgezien van relatief zwaar door de Covid-19 pandemie getroffen gebieden waar men voorzichtiger was met bezichtigingen, bleef de belangstelling voor huizen aankopen op peil en ook in het aantal transacties was geen teruggang te zien. Integendeel, het aantal transacties lag in de eerste zes maanden 6,6% hoger dan het jaar ervoor. Wel was er sprake van een lichte toename van het woningaanbod. Ook de huizenprijsstijging hield aan met een stijging van 7,6% in juni ten opzichte van dezelfde maand vorig jaar. Aangezien de huizenmarkt doorgaans met een vertraging van twee kwartalen op economische ontwikkelingen reageert, is de relatief gunstige gang van zaken geen garantie voor de toekomst.

Rentestanden en rendement staatsleningen

De centrale banken startten het jaar met uitermate ruim monetair beleid vanwege een wat onevenwichtige en lage economische groei. De impact van de Covid-19 pandemie op de Chinese economie (met doorwerkende effecten naar de rest van de wereldeconomie) leidde eind januari al tot *safe haven flows*, waardoor de lange rentes onder druk kwamen te staan. Toen het virus ook Europa bereikte, zette een forse daling van de lange rente in naar een dieptepunt van de Nederlandse 10-jaars rente van -0,65% begin maart. Marktverwachtingen van verdere renteverlagingen door de ECB speelden hierbij een belangrijke rol. Toen de ECB echter inzette op liquiditeitsverruimende maatregelen en het stokje verder overdroeg aan overheden, liep de rente weer wat op en bewoog deze zich verder in een band rond de ECB-beleidsrente van -0,5%. Op de geldmarkt deden zich onmiddellijk na de uitbraak van de crisis wel wat spanningen voor, die echter geleidelijk wegebben, zeker nadat de speciale TLTRO gerelateerd aan de pandemie een ongekennde populariteit kende en banken tegen zeer aantrekkelijke tarieven € 1.300 miljard uit de markt haalden. Uiteindelijk eindigde de Nederlandse 10-jaars rente vrijwel onveranderd op -0,31%.

Ondanks de historisch lage spaartarieven is de Nederlandse particuliere spaarmarkt gegroeid naar € 384 miljard ultimo mei, van € 368 miljard ultimo 2019. Door de Covid-19 pandemie zijn de consumptieve bestedingen aanzienlijk lager dan normaal.

Commerciële ontwikkelingen

Commerciële ontwikkelingen

	30-6-2020	31-12-2019	30-6-2019
KLANTEN EN BETALEN			
Totaal aantal klanten (in 1.000)	3.292	3.270	3.238
Totaal aantal betaalrekeningklanten (in 1.000)	1.606	1.568	1.531
Marktaandeel nieuwe betaalrekeningen ¹	20%	21%	21%
HYPOTHEKEN			
Particuliere hypotheeken (bruto in € miljarden)	48,3	48,2	48,5
Marktaandeel nieuwe hypotheeken (in #)	5,6%	6,1%	6,5%
Marktaandeel hypotheekportefeuille (in €)	6,4% ²	6,4% ³	6,4% ³
SPAREN			
Particuliere spaargelden (in € miljarden)	40,5	38,4	38,5
Marktaandeel particuliere spaartegoeden	10,4%	10,4%	10,4%

1 Bron: marktonderzoek door Ipsos, gebaseerd op Moving Annual Total (MAT) per einde van elke gerapporteerde periode een jaar terugkijkend.

2 Betreft 1e kwartaal 2020 cijfers wegens niet tijdig beschikbaar zijn van de totale marktomvang.

3 Marktaandelen portefeuille van 1H19 en 2H19 zijn aangepast als gevolg van aanpassingen van de marktomvang door CBS.

Klanten en betalen

In het eerste halfjaar van 2020 verwelkomden ASN Bank, BLG Wonen, RegioBank en SNS gezamenlijk 113.000 nieuwe klanten. Gesaldeerd met klanten die afscheid namen van de bank, steeg het aantal klanten met 22.000 (eerste halfjaar van 2019: 36.000). Deze netto groei was lager dan in de eerste helft van 2019 door de uitstroom van 15.000 spaarklanten als gevolg van de beëindiging van spaarrekeningen bij BLG Wonen. Net als in 2019 was de stijging van het aantal klanten grotendeels toe te schrijven aan de groei van het aantal betaalrekeningklanten. Dit aantal steeg met 38.000 (72.000 bruto) naar 1.606.000.

Het marktaandeel in nieuwe betaalrekeningen bleef met 20% hoog (2019: 21%). Dit marktaandeel ligt sinds 2014 op 20% of hoger, aanzienlijk boven het marktaandeel op basis van de totale portefeuille van circa 8%.

Hypotheeken

De nieuwe hypotheekproductie van de Volksbank groeide licht tot € 3,0 miljard, van € 2,8 miljard in het eerste halfjaar van 2019 (+7%). Het marktaandeel in nieuwe hypotheeken was 5,6%, lager dan in de eerste helft van 2019 (6,5%). Deze daling was het gevolg van concurrentie op de hypotheekmarkt en de verder toegenomen vraag naar hypotheeken met een rentevaste periode van 15 jaar of langer.

De renteherzieningen bedroegen € 1,7 miljard, een stijging ten opzichte van het eerste halfjaar van 2019 (€ 1,3 miljard). Met name de vroegtijdige renteherzieningen, ongeveer een derde van het totaal, lieten een stijging zien.

De aflossingen stegen tot € 2,9 miljard, een stijging ten opzichte van het eerste halfjaar van 2019 (€ 2,4 miljard). Dit was met name het gevolg van de toegenomen oversluitmarkt en een toename in het aantal verhuizingen. In lijn met de veranderende samenstelling van de hypotheekportefeuille, weerspiegeld in een toename van annuïtaire hypotheeken, namen ook de contractuele aflossingen geleidelijk toe.

Vroegtijdige aflossingen van hypotheeken zijn meer dan verdubbeld als gevolg van een forse oversluitmarkt. De oversluitingen in de gehele markt stegen met bijna 90% ten opzichte van het eerste halfjaar van 2019.

Doordat de hypotheekproductie de aflossingen met € 0,1 miljard oversteeg, heeft de Volksbank een lichte groei van de hypotheekportefeuille gerealiseerd. Daarnaast stegen, als gevolg van de gedaalde rente, de IFRS-waarderingsaanpassingen in verband met hedge accounting van € 1,2 miljard ultimo 2019 tot € 1,6 miljard. Dit werd tenietgedaan door een afname van € 0,4 miljard als gevolg van het als off balance verantwoorden van het niet-getrokken deel op bouwdepots.

Per saldo steeg de particuliere hypotheekportefeuille gering naar € 48,3 miljard (bruto boekwaarde).

Als gevolg van de grote vraag naar hypotheeklen met een rentevaste periode van 15 jaar of langer groeide het aandeel van deze hypotheeklen binnen de totale portefeuille tot 22,0% (€ 10,4 miljard), ten opzichte van 19,6% ultimo 2019 (€ 9,2 miljard).

Sparen

De particuliere spaartegoeden stegen naar € 40,5 miljard ten opzichte van € 38,4 miljard eind 2019. Het marktaandeel bleef gelijk op 10,4%.

Financiële resultaten

In de hoofdstukken Financiële resultaten en Risicomanagement is informatie opgenomen die is vereist op basis van IAS 34. Dit is aangeduid met het label 'reviewed'.

Winst- en verliesrekening

in miljoenen euro's	1e halfjaar 2020	1e halfjaar 2019	Mutatie	2e halfjaar 2019
Netto rentebaten	436	442	-1%	433
Netto provisie en beheervergoedingen	29	25	16%	26
Overige baten	15	4	275%	-1
Totaal baten	480	471	2%	458
Operationele lasten exclusief wettelijke heffingen	268	255	5%	278
Wettelijke heffingen	24	23	4%	18
Totaal operationele lasten	292	278	5%	296
Bijzondere waardeverminderingen van financiële activa	45	-13	446%	6
Resultaat voor belastingen	143	206	-31%	156
Belastingen	37	52	-29%	35
Nettoresultaat	106	154	-31%	121
Efficiëncyraio ¹	55,8%	54,3%		60,4%
Rendement eigen vermogen (REV) ²	6,2%	8,6%		6,7%
Rentemarge (bps) ³	1,35%	1,40%		1,34%
Operationele lasten als % van gemiddelde activa ⁴	0,83%	0,81%		0,86%

1 Totale operationele lasten gecorrigeerd voor wettelijke heffingen afgezet tegen totale baten.
2 Nettoresultaat afgezet tegen het gemiddelde totaal eigen vermogen op basis van maandeindstanden over de rapportageperiode.
3 Netto rentebaten afgezet tegen het gemiddelde totale activa op basis van maandeindstanden over de rapportageperiode.
4 Operationele lasten gecorrigeerd voor wettelijke heffingen afgezet tegen het gemiddelde van totale activa op basis van maandeindstanden over de rapportageperiode.

Nettowinst

Ten opzichte van het eerste halfjaar van 2019 daalde de nettowinst met € 48 miljoen tot € 106 miljoen (-31%). Deze afname was met name toe te schrijven aan een omslag in bijzondere waardeverminderingen van financiële activa. Deze bedroegen € 45 miljoen, na een terugnemning van € 13 miljoen in het eerste halfjaar van 2019. Daarnaast kwamen de totale operationele lasten € 14 miljoen hoger uit. De totale baten namen met € 9 miljoen toe.

Ten opzichte van het tweede halfjaar van 2019 daalde de nettowinst met € 15 miljoen (-12%). Deze daling was toe te schrijven aan € 39 miljoen hogere bijzondere waardeverminderingen van financiële activa. De totale operationele lasten waren € 4 miljoen lager en de totale baten lieten een stijging zien van € 22 miljoen.

Baten

Verdeling baten				
in miljoenen euro's	1e halfjaar 2020	1e halfjaar 2019	Mutatie	2e halfjaar 2019
Netto rentebaten	436	442	-1%	433
Netto provisie en beheervergoedingen	29	25	16%	26
Resultaat uit beleggingen	8	8	0%	4
Overig resultaat uit financiële instrumenten	7	-5	--	-5
Overige operationele opbrengsten	--	1	--	--
Totaal baten	480	471	2%	458
Rentemarge (bps)	1,35%	1,40%		1,34%

Netto rentebaten

De netto rentebaten daalden met € 6 miljoen tot € 436 miljoen (-1%). Dit kwam voornamelijk door lagere baten uit hypotheeklen als gevolg van (vroegtijdige) renteherzieningen tegen lagere

tarieven. Daarnaast is ook de nieuwe hypotheekproductie afgesloten tegen substantieel lagere tarieven dan die van de afgeloste hypotheek. De ontvangen vergoedingen voor renteverlies uit hoofde van vroegtijdige aflossingen van hypotheek waren substantieel en hoger dan in de eerste helft van 2019. Deze vergoedingen compenseerden in het eerste halfjaar een deel van de impact van de renteherzieningen.

Daarnaast waren de rentelasten verbonden aan spaargelden lager. In de eerste helft van 2020 zijn de particuliere spaartegoeden met € 2,1 miljard gegroeid. Als gevolg van het toenemende spaarsaldo en gegeven ons beleid om in 2020 voor particuliere spaargelden geen negatieve rente in te voeren, hebben lagere rentelasten de daling van de rentebaten niet volledig kunnen compenseren. Aan zakelijke klanten brengen we vanaf 1 augustus 2020 voor spaarsaldi boven € 1 miljoen 0,5% rente in rekening.

De rentemarge daalde tot 1,35%, vergeleken met 1,40% in het eerste halfjaar van 2019.

Ten opzichte van het tweede halfjaar van 2019 kwamen de netto rentebaten € 3 miljoen hoger uit. Deze stijging was met name toe te schrijven aan hogere ontvangen vergoedingen voor renteverlies uit hoofde van vroegtijdige aflossingen van hypotheek en lagere rentelasten als gevolg van verlagingen van de spaarrente. Deze positieve effecten werden grotendeels tenietgedaan door lagere baten uit hypotheek.

Netto provisie en beheervergoedingen

De netto provisie en beheervergoedingen lieten een stijging zien van € 4 miljoen tot € 29 miljoen. Deze stijging werd met name gedreven door hogere ontvangen provisies voor betalingsverkeer en hypotheekadvies.

Ten opzichte van het tweede halfjaar van 2019 stegen de netto provisie en beheervergoedingen met € 3 miljoen, met name als gevolg van hogere ontvangen provisies voor hypotheekadvies en verzekeren. Dit werd deels tenietgedaan door lagere netto beheervergoedingen als gevolg van lagere aandelenbeurzen.

Resultaat uit beleggingen

Het resultaat uit beleggingen bleef stabiel en bestond hoofdzakelijk uit gerealiseerde resultaten op vastrentende beleggingen, die werden verkocht in het kader van balansbeheer en optimalisatie van de beleggingsportefeuille.

Overig resultaat uit financiële instrumenten

Het overig resultaat uit financiële instrumenten was € 7 miljoen (1e halfjaar 2019: € 5 miljoen negatief). De toename met € 12 miljoen was met name het gevolg van hogere treasury-resultaten, gebruik makend van omstandigheden op de geldmarkt. Daarnaast was het resultaat uit hedge-ineffectiviteit van derivaten, onder meer gerelateerd aan hypotheek, hoger. In het eerste halfjaar van 2020 was dit licht positief en in het eerste halfjaar van 2019 negatief.

Lasten

Operationele lasten en fte				
in miljoenen euro's	1e halfjaar 2020	1e halfjaar 2019	Mutatie	2e halfjaar 2019
Personeelskosten	186	186	0%	187
Afschrijvingen op (im)materiële vaste activa	14	16	-13%	20
Overige operationele lasten	92	76	21%	89
Totaal operationele lasten	292	278	5%	296
Wettelijke heffingen (begrepen in overige operationele lasten)	24	23	4%	18
Gecorrigeerde operationele lasten	268	255	5%	278
Efficiëncyratio	55,8%	54,3%		60,4%
Operationele lasten als % van gemiddelde activa	0,83%	0,81%		0,86%
FTE				
Totaal aantal interne fte's	3.051	3.015	1%	2.991
Totaal aantal externe fte's	609	678	-10%	657
Totaal aantal fte's	3.660	3.693	-1%	3.648

De totale operationele lasten stegen met € 14 miljoen tot € 292 miljoen.

De wettelijke heffingen stegen met € 1 miljoen tot € 24 miljoen. Hiervan was € 8 miljoen gerelateerd aan de bijdrage aan het resolutiefonds (eerste helft van 2019: € 7 miljoen) en € 16 miljoen aan de ex ante bijdrage aan het depositogarantiestelsel (DGS), gelijk aan de eerste helft van 2019.

Gecorrigeerd voor wettelijke heffingen stegen de operationele lasten met € 13 miljoen tot € 268 miljoen, als gevolg van € 15 miljoen hogere overige operationele lasten. Van deze toename had € 7 miljoen betrekking op een positieve herwaardering in het eerste halfjaar van 2019, die was gerelateerd aan een eerdere bijdrage aan het DGS in het kader van het faillissement van DSB. Daarnaast stegen de externe advieskosten, onder meer voor projecten op het gebied van wet- en regelgeving, evenals de automatiserings- en marketingkosten. De impact van Covid-19 op de totale operationele lasten was per saldo beperkt.

De personeelskosten waren in lijn met het eerste halfjaar van 2019. De lagere kosten voor de inhuur van externe medewerkers compenseerden de hogere kosten van vast personeel. Vergeleken met eind 2019 nam het totaal aantal werknemers gemeten in fte fractioneel met 12 toe tot 3.660. Het aantal interne medewerkers steeg met 60 tot 3.051 fte en het aantal externe medewerkers daalde met 48 tot 609 fte.

De afschrijvingen op (im)materiële activa waren € 2 miljoen lager, met name gerelateerd aan ontwikkelde software, informatieverwerkende apparatuur en kantoorinventaris.

De gecorrigeerde operationele lasten gedeeld door de gemiddelde totale activa steeg van 81 basispunten in het eerste halfjaar van 2019 tot 83 basispunten.

Ten opzichte van het tweede halfjaar van 2019 daalden de totale operationele lasten met € 4 miljoen, ondanks € 6 miljoen hogere wettelijke heffingen doordat de jaarbijdrage ten behoeve van het resolutiefonds altijd geheel in het eerste halfjaar wordt verantwoord. Exclusief wettelijke heffingen daalden de operationele lasten met € 10 miljoen door met name lagere marketingkosten en lagere afschrijvingen. In het tweede halfjaar van 2019 waren de afschrijvingen hoger door afwaarderingen van materiële vaste activa.

Bijzondere waardeverminderingen van financiële activa Reviewed

in miljoenen euro's	1e halfjaar 2020	1e halfjaar 2019	Mutatie	2e halfjaar 2019
Particuliere hypotheeklen	33	-8	--	10
Overige particuliere leningen	1	--	--	-2
Mkb-kredieten	5	-3	--	-5
Overige zakelijke kredieten en vorderingen op de overheid	1	-1	--	3
Beleggingen	1	-1	--	--
Overig	4	--	--	--
Totaal bijzondere waardeverminderingen van financiële activa	45	-13	--	6
Risicokosten totale leningen	0,18%	-0,05%		0,01%
Risicokosten particuliere hypotheeklen	0,14%	-0,03%		0,04%
Risicokosten mkb-kredieten	1,56%	-0,69%		-1,42%

De bijzondere waardeverminderingen van financiële activa bedroegen € 45 miljoen; in het eerste halfjaar van 2019 was er een terugneming van € 13 miljoen. De omslag werd veroorzaakt door forse additionele waardeverminderingen in verband met de Covid-19 pandemie.

De Covid-19 impact op de hoogte van bijzondere waardeverminderingen is tweeledig. De verslechterde economische vooruitzichten die in de scenario's gebruikt zijn voor het bepalen van de kredietvoorzieningen vormen de belangrijkste oorzaak van de stijging in het eerste halfjaar van 2020.

Daarnaast kunnen de pandemie en de economische gevolgen hiervan daadwerkelijk tot een instroom van klanten in stage 3 leiden, omdat zij als gevolg van een betaalachterstand in default raken. Tot en met 30 juni was dit effect nog beperkt.

Particuliere hypotheke

De bijzondere waardeverminderingen op particuliere hypotheke bedroegen € 33 miljoen na een terugneming van € 8 miljoen in het eerste halfjaar van 2019 en een dotatie van € 10 miljoen in de tweede helft van 2019.

De hogere last werd veroorzaakt door de verslechterde economische vooruitzichten bij het bepalen van de kredietvoorziening en door verscherpingen van de kredietmethodologie die eind 2019 en begin 2020 zijn doorgevoerd. Voor een uitgebreide behandeling van de kredietvoorziening van particuliere hypotheke wordt verwezen naar het hoofdstuk Kredietrisico.

De terugneming bij particuliere hypotheke in het eerste halfjaar van 2019 werd met name gedreven door een daling van stage 3-leningen als gevolg van de op dat moment verbeterde economische omstandigheden. De dotatie in de tweede helft van 2019 was het gevolg van additionele waardeverminderingen voor aflossingsvrije hypotheke en van een aanpassing van het voorzieningenmodel.

Overige particuliere leningen

De bijzondere waardeverminderingen op overige particuliere leningen bedroegen € 1 miljoen en hadden met name betrekking op stage 1-voorzieningen voor debetsaldi op betaalrekeningen als gevolg van een hogere verwachte werkloosheid.

In de eerste helft van 2019 waren er geen bijzondere waardeverminderingen op overige particuliere leningen.

Mkb-kredieten

De dotatie aan voorzieningen op mkb-kredieten bedroeg € 5 miljoen als gevolg van een toename van de stage 2-leningen door verslechterde economische vooruitzichten die worden gebruikt in scenario's voor het bepalen van de kredietvoorziening. Dit betrof met name een toename van het verwachte aantal faillissementen. Daarnaast lieten de stage 3-leningen een lichte stijging zien.

In de eerste helft van 2019 was er een terugneming van bijzondere waardeverminderingen op de mkb-kredieten van € 3 miljoen als gevolg van een afname van zowel stage 2- als stage 3-leningen door respectievelijk verbeterde economische vooruitzichten en herstel van klanten in default.

Beleggingen

De bijzondere waardeverminderingen op beleggingen bedroegen € 1 miljoen en hadden betrekking op vastrentende waarden, met name Spaanse staatsobligaties.

Overig

De overige bijzondere waardeverminderingen bedroegen € 4 miljoen en hadden vrijwel geheel betrekking op een verlenging van de verdisconteringsperiode van de hoofdsom en de verwachte rente van een verstrekte lening in het kader van het faillissement van DSB.

Belastingen

De Volksbank heeft € 37 miljoen aan vennootschapsbelasting verantwoord over de winst van het eerste halfjaar, hetgeen overeenkomt met een effectieve belastingdruk van 26%. Dit is licht hoger dan het nominale tarief van 25% als gevolg van de in 2020 ingevoerde thin cap-regeling, die de belastingaftrek van rente op vreemd vermogen beperkt.

Risicomanagement

Kredietrisico

Reviewed

in miljoenen euro's	30-06-2020	31-12-2019	30-06-2019
Particuliere hypotheeklen¹	48.261	48.161	48.455
Overige particuliere kredieten	70	87	90
Mkb-kredieten	690	704	730
Overige zakelijke kredieten en vorderingen op de overheid	2.010	1.628	2.383
Totaal vorderingen op klanten²	51.031	50.580	51.658

KREDIETRISICO-INDICATOREN

Totale leningen en vorderingen op klanten

Leningen en vorderingen in stage 3	688	645	595
Stage 3-ratio	1,4%	1,3%	1,2%
Stage 3-dekkingsgraad	13,4%	12,9%	14,6%

Particuliere hypotheeklen

Particuliere hypotheeklen in stage 3	549	540	500
Stage 3-ratio	1,2%	1,1%	1,1%
Stage 3-dekkingsgraad	9,3%	8,0%	8,4%
In achterstand	1,3%	1,0%	0,9%
NHG-gegarandeerd	29%	29%	30%
Gewogen gemiddelde geïndexeerde LtV	64%	67%	68%

1 Inclusief IFRS-waarderingsaanpassingen.

2 Bruto boekwaarden.

Het totaal aan bruto vorderingen op klanten steeg in het eerste halfjaar van 2020 met € 0,5 miljard tot € 51 miljard. Deze stijging was voornamelijk gerelateerd aan een toename van de overige zakelijke kredieten en vorderingen op de overheid. De particuliere hypotheeklen namen fractioneel toe en de overige particuliere en mkb-kredieten lieten een geringe daling zien. De voorzieningen voor kredietverliezen namen toe van € 125 miljoen per 31 december 2019 tot € 170 miljoen per 30 juni 2020. Deze stijging werd voornamelijk veroorzaakt door de verslechtering van de macro-economische vooruitzichten als gevolg van de Covid-19 pandemie. De stage 3-ratio (stage 3-leningen als percentage van de totale vorderingen) verslechterde licht van 1,3% naar 1,4%. De stage 3-dekkingsgraad (voorziening op stage 3-leningen als percentage van het totaal aan stage 3-leningen) steeg van 12,9% naar 13,4%.

Covid-19 crisis **Reviewed**

Algemene aanpak dienstverlening aan klanten

We ondersteunen waar mogelijk onze klanten die door de Covid-19 crisis in de betalingsproblemen komen of dreigen te komen. Elke klant komt hiervoor in beginsel in aanmerking. Particuliere hypotheekklanten bieden we de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke betaalpauze van maximaal 6 maanden (rente en aflossing) in combinatie met het verlagen van de vertragingsrente naar 0% gedurende de betaalpauze en een terugbetalingstermijn van maximaal 5 jaar, afhankelijk van de afloscapaciteit van de klant. De betaalpauze kan ook worden toegekend aan klanten die al een betalingsachterstand hebben, maar door Covid-19 tijdelijk niet meer aan hun betalingsregeling kunnen voldoen.

Klanten met een persoonlijke lening, doorlopend krediet en/of een betaalrekening bieden we dezelfde mogelijkheden. Hierbij wordt geen rente over de achterstand in rekening gebracht.

Mkb-klanten bieden we eveneens een aflos- en/of een rentepauze van maximaal 6 maanden. Klanten met een actieve zakelijke betaalrekening die voldoen aan een aantal voorwaarden komen in aanmerking voor een lening onder de Kleine Kredieten Corona garantieregeling (KKC). De Nederlandse Staat garandeert deze kredieten voor 95%. Ondernemers met een jaaromzet

van minimaal € 50.000 en een financieringsbehoefte tussen € 10.000 en € 50.000 kunnen dit zakelijk krediet aanvragen.

Daarnaast bestaat de mogelijkheid om de limiet van bestaande zakelijke kredieten te verhogen of de afbouw hiervan tijdelijk stop te zetten.

Samen met de andere banken heeft de Volksbank ervoor gekozen om tot ten minste 1 juli 2020 niet over te gaan tot gedwongen woningverkoop (uitgezonderd in geval van fraudezaken, criminaliteit of misbruik van het onderpand).

Op 6 mei publiceerde het ministerie van Financiën het beleidsbesluit dat nodig is om een ruimere terugbetalingstermijn af te spreken waarbij hypotheekrenteafrek voor de klant behouden blijft. De Volksbank maakt gebruik van deze ruimte bij het treffen van terugbetalingsregelingen.

Om in het belang van onze huidige en potentiële klanten zo goed mogelijk rekening te houden met de impact van de Covid-19 crisis op de betaalbaarheid van hun hypotheek, hebben we ons acceptatiebeleid aangepast.

Met name aanvragers met een zakelijk of een flexibel inkomen kunnen hard door de crisis geraakt worden. Omdat het lastig is om dit op het niveau van sectoren en/of beroepen te bepalen, heeft de Volksbank gekozen voor maatwerk op klantniveau. Met behulp van een aantal additionele vragen over of en hoe de aanvragers door de crisis worden geraakt, creëren we een verwacht beeld van het toekomstig inkomen en de impact van de Covid-19 crisis op dat inkomen. Wanneer het totaalbeeld als verantwoord wordt beoordeeld, dan is verstrekking van een nieuw krediet mogelijk.

Voor doorstromers op de woningmarkt die hun huidige woning nog niet hebben verkocht, hebben we het maximale overbruggingskrediet verlaagd van 100% naar 90%. Dit is gedaan om de kans op een liquiditeitsprobleem bij een tegenvallende verkoop van de woning te verkleinen. Een tweede aanpassing in dit kader betreft de eis van een bankgarantie van de koper van de woning. Mocht de situatie zich voordoen dat de koper zich moet terugtrekken uit de transactie, dan is onze aanvrager van het overbruggingskrediet er zeker van dat de 10% boete gedekt is.

In reactie op de Covid-19 crisis heeft de EBA op 2 april 2020 richtlijnen gepubliceerd die verduidelijken aan welke voorwaarden moet worden voldaan om als moratorium te kwalificeren. De aflos-/rentepauze aan mkb-klanten valt onder het (private) moratorium zoals op 19 maart 2020 door de 7 grootste banken in Nederland is aangekondigd.

Aanpassingen in de kredietvoorzieningsmethodiek als gevolg van de Covid-19 crisis

In overeenstemming met de EBA-richtlijnen, die op 25 maart 2020 gepubliceerd zijn, hebben we het stage-allocatieproces licht aangepast voor klanten die door de Covid-19 crisis (tijdelijk) in de financiële problemen raken. Volgens de EBA-richtlijnen hoeven betalingsmaatregelen die worden getroffen als reactie op de Covid-19 crisis niet automatisch als een verslechtering van de kredietkwaliteit van een klant te worden aangemerkt. De verwachting is dat de betalingsproblemen bij deze klanten, die veelal door liquiditeitsgebrek worden veroorzaakt, binnen korte termijn zullen worden opgelost. Daarom worden gezonde klanten (stage 1) met een Covid-19-gerelateerde maatregel (en hierdoor ontstane achterstand) in beginsel niet naar stage 2 verplaatst, tenzij er al sprake was van een relatief verhoogd risico. Voor hypotheekklanten geldt dit laatste bij leningen met een Loan-to-Value (LtV) hoger dan 90% en bij zakelijke klanten voor de hogere risicoklassen. Daarnaast kunnen, zoals gewoonlijk, andere veranderingen in het kredietprofiel van een klant wél reden zijn voor een verplaatsing naar een hogere stage, bijvoorbeeld een daling van de *Net Present Value* (NPV) van een lening met meer dan 1%, een recente non-performing status van een klant, een significante verhoging van de huidige *probability of default* (PD) van een klant of fraude.

Macro-economische scenario's gebruikt in kredietrisicomodellen

Ondanks de Covid-19 crisis bleven de huizenprijzen in het tweede kwartaal van 2020 stijgen. We verwachten dat er met enige vertraging wel een negatieve impact van de crisis zal zijn, ondanks factoren zoals het structurele woningtekort en de lage rente. Dit is terug te zien in de macro-economische scenario's (MES) per 30 juni 2020, die een daling van zo'n 2% van de gemiddelde huizenprijzen voorspellen in de periode juni 2020 tot juni 2021. Dit in tegenstelling tot de scenario's van eind 2019, die nog uitgingen van een stijging van bijna 3%. Na 2021 verwachten we een langzaam herstel.

Ondanks de steunmaatregelen van de Nederlandse overheid verwachten we dat de werkloosheid zal stijgen tot boven de 6% in 2021. Het aantal faillissementen nam in april toe, maar bleef min of meer stabiel gedurende de rest van het tweede kwartaal. Desondanks

verwachten we dat de economische neergang kleine bedrijven en zelfstandigen hard zal treffen en dat het aantal faillissementen tussen nu en het eind van 2021 sterk zal stijgen.

Sinds de uitbraak van de Covid-19 pandemie heeft de Nederlandse overheid (fiscale) steunprogramma's geïntroduceerd om kredietfaciliteiten te kunnen verstrekken aan en om de huidige inkomens te kunnen ondersteunen van bedrijven en werknemers van wie de activiteiten door de Covid-19 crisis worden geraakt.

De uiteindelijke impact van de pandemie op de Nederlandse economie hangt af van de duur ervan in zowel Nederland als de rest van Europa. Op basis van de huidige inzichten verwachten we dat de economie de komende jaren, na een flinke daling in het tweede kwartaal van 2020, een gematigd herstel laat zien.

Scenario's 30 juni 2020 [Reviewed](#)

Macro-economische parameter	Scenario	Weging	30-6-2021	30-6-2022	30-6-2023	30-6-2024
Relatieve verandering huizenprijsindex	Base	50%	-2,2%	0,2%	3,7%	3,7%
	Up	15%	0,1%	2,7%	3,7%	3,7%
	Down	35%	-18,5%	3,8%	3,7%	3,7%
Werkloosheids-percentage	Base	50%	6,0%	5,6%	5,3%	5,3%
	Up	15%	5,6%	4,7%	4,2%	4,2%
	Down	35%	7,4%	8,7%	8,7%	8,7%
Faillissementen (maandelijks)	Base	50%	685	649	581	575
	Up	15%	662	515	437	433
	Down	35%	801	1.057	1.051	1.042

Scenario's 31 december 2019 [Reviewed](#)

Macro-economische parameter	Scenario	Weging	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Relatieve verandering huizenprijsindex	Base	50%	2,9%	2,9%	3,4%	3,4%
	Up	15%	4,7%	4,5%	3,9%	3,9%
	Down	35%	0,3%	-0,1%	2,9%	3,4%
Werkloosheids-percentage	Base	50%	3,6%	3,8%	3,8%	3,9%
	Up	15%	3,4%	3,3%	3,3%	3,3%
	Down	35%	3,7%	4,5%	4,7%	4,8%
Faillissementen (maandelijks)	Base	50%	362	369	367	363
	Up	15%	345	324	313	304
	Down	35%	381	440	458	455

Gevoeligheidsanalyse

In onderstaande tabel is de gevoeligheid van de kredietvoorziening voor particuliere hypotheeklen weergegeven ten opzichte van de macro-economische scenario's van eind 2019. Dit om de impact van de verandering van voorspellingen in de eerste helft van 2020 op de portefeuille per 30 juni 2020 te kunnen beoordelen. Voor de particuliere hypotheeklen zou de voorziening € 50 miljoen lager zijn uitgekomen indien de macro-economische scenario's gelijk gebleven waren aan die van eind 2019.

Wanneer de werkloosheidscijfers in alle drie (base, up, down) scenario's worden opgehoogd naar het niveau zoals aangegeven in de ramingen van De Nederlandsche Bank, zou de kredietvoorziening voor particuliere hypotheeklen met € 5 miljoen hoger zijn uitgekomen. Tot slot is de impact van een 100% weging van het downscenario weergegeven. De voorziening voor particuliere hypotheeklen zou dan € 53 miljoen hoger zijn dan het nu gerapporteerde cijfer.

De portefeuilles overige particuliere kredieten en mkb-kredieten worden door hun beperkte omvang slechts in beperkte mate beïnvloed door andere scenario's. Zo zou de kredietvoorziening voor mkb-kredieten met € 5 miljoen toenemen in het geval van een 100% weging van het downscenario. De gevoeligheid van de portefeuille overige zakelijke kredieten en vorderingen op de overheid is voor de verschillende scenario's eveneens laag, als gevolg van de beperkte omvang van de stage 3-posten.

De kredietvoorzieningen in de eerste helft van 2020 worden toereikend geacht in relatie tot de huidige onzekerheid voortkomend uit de Covid-19 ontwikkelingen. In de bepaling van de voorziening zijn namelijk alle macro-economische verwachtingen op basis van scenario's (up, base en down) verwerkt. Tenzij deze scenario's in negatieve zin wijzigen, zijn de kredietvoorzieningen gerelateerd aan de Covid-19 crisis naar verwachting toereikend.

Gevoeligheidsanalyse IFRS-kredietvoorziening Reviewed

in miljoenen euro's	Krediet- voorziening per 30 juni 2020	Impact op krediet- voorziening MES per 31 dec 2019 ¹	Impact op krediet- voorziening MES 30 juni 2020 met verhoogde werkloosheid ¹	Impact op krediet- voorziening MES 30 juni 2020 met 100%- downscenario ¹
Particuliere hypotheek	111	-50	+5	+53

¹ MES: macro economische scenario's

Kredietvoorzieningen per portefeuille Reviewed

Particuliere hypotheek

De kredietvoorziening voor particuliere hypotheek nam in de eerste helft van 2020 toe met € 39 miljoen. Dit is in belangrijke mate toe te schrijven aan de verslechterde economische vooruitzichten in de scenario's die gebruikt zijn voor het bepalen van de kredietvoorziening, met name de hogere verwachte werkloosheid, resulterend in een toename van het aantal klanten met een verslechterd risicoprofiel. De verwachte daling van huizenprijzen resulteerde daarnaast in een toename van de voorziening binnen alle stages. De directe impact van de pandemie is per 30 juni nog beperkt, wat wordt weerspiegeld in een geringe stijging van de stage 3-leningen ten opzichte van ultimo 2019.

De stage 1-voorziening nam met € 18 miljoen toe, hoofdzakelijk door de verslechterde macro-economische vooruitzichten die gebruikt worden in het kredietvoorzieningsmodel.

De vorderingen op klanten in stage 1 die in verband met de Covid-19 crisis een betaalpauze hebben gekregen, bedroegen per eind juni 2020 € 179 miljoen. We verwachten dat de betalingsachterstanden bij deze klanten op afzienbare termijn worden opgelost. Daarom worden deze klanten in beginsel in stage 1 gehouden. Deze klanten worden voornamelijk niet als forborne geclassificeerd.

In stage 2 nam het bedrag aan vorderingen met € 503 miljoen toe tot € 2.949 miljoen. Dit is grotendeels het gevolg van de wijziging in de voorzieningsmethodiek voor aflossingsvrije hypotheek die begin 2020 is doorgevoerd. Onder deze methodiek is de scope uitgebreid, waardoor meer klanten worden meegenomen in het aangescherpte voorzieningsproces. Tevens resulteerde de toename van de werkloosheid in macro-economische voorspellingen in hogere PD's op klantniveau, waardoor zowel het aantal klanten dat door de SICR methodiek wordt geraakt als de gemiddelde dekkingsgraad in stage 2 steeg. Als gevolg daarvan steeg de voorziening in deze stage met € 13 miljoen.

Per 30 juni 2020 bedroeg het totaal aan vorderingen in stage 2 met een Covid-19 maatregel € 146 miljoen; deze klanten worden als performing forborne aangemerkt.

In stage 3 nam het bedrag aan vorderingen met € 9 miljoen toe tot € 549 miljoen, voornamelijk door de Covid-19 crisis. De stage 3-voorziening steeg met € 8 miljoen. Deze stijging werd grotendeels veroorzaakt door een verwachte daling van de huizenprijzen en het oplopen van achterstanden. Daarnaast wordt de voorziening voor aflossingsvrije leningen die in stage 3 komen niet langer gebaseerd op de gemiddelde dekkingsgraad van klanten in stage 3, maar berekend op basis van de LtV. Deze aanpassing zorgde voor een lichte stijging in de dekkingsgraad.

Het totaal aan vorderingen in stage 3 met een Covid-19 maatregel bedroeg eind juni 2020 € 65 miljoen; deze klanten worden als non-performing forborne geclassificeerd.

De gewogen gemiddelde geïndexeerde LtV van de particuliere hypotheek verbeterde tot 64%, ten opzichte van 67% ultimo 2019. Om de LtV te bepalen, indexeren wij maandelijks de onderpandwaarden op basis van de ontwikkeling van de huizenprijzen. Stijgende huizenprijzen hebben geleid tot een verschuiving van hypotheek naar lagere LtV-klassen. Het percentage klanten dat een financiering met NHG afsluit, blijft al een aantal jaren stabiel.

Overige particuliere kredieten

De omvang van overige particuliere kredieten is teruggelopen van € 87 miljoen per eind 2019 naar € 70 miljoen. De omvang van vorderingen in stage 3 is licht gedaald van € 13 miljoen per eind 2019 naar € 12 miljoen, met name door het afboeken van saldi van klanten die al lange tijd in default zijn.

De impact van de Covid-19 crisis op overige particuliere kredieten is vooralsnog beperkt. De kredietvoorziening daalde met € 1 miljoen naar € 13 miljoen. De toename van de dekkinggraad tot 18,6% is met name toe te schrijven aan de aangepaste macro-economische scenario's. De verwachte werkloosheid is hoger, waardoor de gemiddelde voorziening per rekening of lening hoger is.

Naar verwachting zullen overige particuliere kredieten in de tweede helft van 2020 verder teruglopen. Van de ongeveer 10.000 rekeningen in de doorlopend kredietportefeuille is drie kwart geblokkeerd en deze klanten bouwen hun krediet verder af. De overige 2.500 klanten die nog actief gebruik maken van hun doorlopend krediet gaan we vanaf het derde kwartaal van 2020 weer benaderen om vast te stellen of de lasten van dit krediet nog passen bij hun huidige financiële situatie.

Mkb-kredieten

De mkb-kredieten daalden in de eerste helft van 2020 met € 14 miljoen naar € 690 miljoen. De kredietvoorziening nam toe met € 5 miljoen tot € 36 miljoen. De eerste gevolgen van de crisis tekenden zich af middels een instroom van leningen van stage 1 naar 2. Als gevolg van een hoger aantal faillissementen en hogere werkloosheid in de macro-economische voorspellingen steeg de stage 2-voorziening met € 4 miljoen. De stage 3-voorziening nam met € 1 miljoen toe als gevolg van de instroom van klanten die door de Covid-19 crisis in de financiële problemen zijn geraakt. De effecten van de Covid-19 crisis worden naar verwachting meer zichtbaar in de tweede helft van 2020.

In totaal werd per 30 juni voor 260 mkb-klanten uitstel van aflossing (en eventueel rente) toegestaan. Dit betrof in totaal € 105 miljoen aan kredieten. Er werd € 1 miljoen aan nieuwe kredieten verstrekt om in de liquiditeitsbehoefte als gevolg van de Covid-19 crisis te voorzien. Van de op 7 mei 2020 aangekondigde en per 10 juni geformaliseerde Kleine Kredieten Corona garantieregeling was per 30 juni slechts in beperkte mate gebruik gemaakt.

Overige zakelijke kredieten en vorderingen op de overheid

De overige zakelijke kredieten en vorderingen op de overheid bestaan nagenoeg geheel uit de kredietportefeuille van ASN Bank, die nauwelijks direct door de Covid-19 crisis geraakt wordt. Een belangrijke reden hiervoor is dat 45% van de portefeuille bestaat uit onderhandse leningen aan lagere overheden en door waarborgfondsen gegarandeerde leningen aan woningbouwverenigingen en ziekenhuizen. De overige 55% betreft financieringen die een bijdrage leveren aan een duurzame wereld. Deze financieringen zijn in belangrijke mate gebaseerd op stimuleringsmaatregelen van de overheid (subsidies, prijsgaranties). Slechts een zeer beperkt gedeelte van de portefeuille (€ 1,9 miljoen aan exposure) wordt mogelijk direct geraakt. Voor drie klanten (€ 0,2 miljoen aan exposure) is een maatregel getroffen (opschorting van aflossing en rente).

Vorderingen op klanten per 30 juni 2020 Reviewed

in miljoenen euro's	Bruto boekwaarde	Voorziening voor kredietverliezen	Boekwaarde	Stage ratio	Dekkings- graad
STAGE 1					
Particuliere hypotheke	43.166	-24	43.142	92,5%	0,1%
Overige particuliere kredieten	49	--	49	70,0%	0,0%
Mkb-kredieten	506	-1	505	73,3%	0,2%
Overige zakelijke kredieten en vorderingen op de overheid	1.817	-1	1.816	90,4%	0,1%
Totaal vorderingen op klanten in stage 1	45.538	-26	45.511	92,1%	0,1%
STAGE 2					
Particuliere hypotheke	2.949	-35	2.914	6,3%	1,2%
Overige particuliere kredieten	9	-1	8	12,9%	11,1%
Mkb-kredieten	96	-9	87	13,9%	9,4%
Overige zakelijke kredieten en vorderingen op de overheid	155	-1	154	7,7%	0,6%
Totaal vorderingen op klanten in stage 2	3.208	-46	3.163	6,5%	1,4%
STAGE 3					
Particuliere hypotheke	549	-51	498	1,2%	9,3%
Overige particuliere kredieten	12	-12	--	17,1%	100,0%
Mkb-kredieten	89	-26	63	12,9%	29,2%
Overige zakelijke kredieten en vorderingen op de overheid	38	-3	35	1,9%	7,9%
Totaal vorderingen op klanten in stage 3	688	-92	596	1,4%	13,4%
TOTAAL STAGE 1, 2 EN 3					
Particuliere hypotheke	46.664	-110	46.554		0,2%
Overige particuliere kredieten	70	-13	57		18,6%
Mkb-kredieten ¹	690	-36	654		5,2%
Overige zakelijke kredieten en vorderingen op de overheid	2.010	-5	2.005		0,2%
Totaal vorderingen op klanten in stage 1, 2 en 3	49.434	-164	49.270		0,3%
IFRS-waarderingsaanpassingen ²	1.597	--	1.597		
Totaal vorderingen op klanten	51.031	-164	50.867		0,3%
Off-balance sheet posten stage 1	2.815	-2	2.813		0,1%
Off-balance sheet posten stage 2	58	-1	57		1,7%
Off-balance sheet posten stage 3	17	-3	14		17,6%
Totaal Off-balance sheet posten ³	2.890	-6	2.884		0,2%
Totaal on- en off-balance posten vorderingen op klanten	53.921	-170	53.751		0,3%

1 Onder de bruto mkb-kredieten zijn voor € 631 miljoen bruto mkb-hypotheke verantwoord.

2 Bestaande uit reële waardeaanpassingen als gevolg van hedge accounting en amortisaties.

3 Betreft off-balance posten (waarvan € 441 miljoen voorwaardelijk herroepelijk), garanties en terugkoopverplichtingen.

Vorderingen op klanten per 31 december 2019 Reviewed

in miljoenen euro's	Bruto boekwaarde	Voorziening voor kredietverliezen	Boekwaarde	Stage ratio	Dekkings- graad
STAGE 1					
Particuliere hypotheke	43.977	-6	43.971	93,6%	0,0%
Overige particuliere kredieten	62	--	62	71,3%	0,0%
Mkb-kredieten	566	-1	565	80,4%	0,2%
Overige zakelijke kredieten en vorderingen op de overheid	1.470	--	1.470	90,3%	0,0%
Totaal vorderingen op klanten in stage 1	46.075	-7	46.068	93,3%	0,0%
STAGE 2					
Particuliere hypotheke	2.446	-22	2.424	5,2%	0,9%
Overige particuliere kredieten	12	-1	11	13,8%	8,3%
Mkb-kredieten	67	-5	62	9,5%	7,5%
Overige zakelijke kredieten en vorderingen op de overheid	137	-1	136	8,4%	0,7%
Totaal vorderingen op klanten in stage 2	2.662	-29	2.633	5,4%	1,1%
STAGE 3					
Particuliere hypotheke	540	-43	497	1,1%	8,0%
Overige particuliere kredieten	13	-13	--	14,9%	100,0%
Mkb-kredieten	71	-25	46	10,1%	35,2%
Overige zakelijke kredieten en vorderingen op de overheid	21	-2	19	1,3%	9,5%
Totaal vorderingen op klanten in stage 3	645	-83	562	1,3%	12,9%
TOTAAL STAGE 1, 2 EN 3					
Particuliere hypotheke	46.963	-71	46.892		0,2%
Overige particuliere kredieten	87	-14	73		16,1%
Mkb-kredieten ¹	704	-31	673		4,4%
Overige zakelijke kredieten en vorderingen op de overheid	1.628	-3	1.625		0,2%
Totaal vorderingen op klanten stage in 1, 2 en 3	49.382	-119	49.263		0,2%
IFRS-waarderingsaanpassingen ²	1.198	--	1.198		
Totaal vorderingen op klanten	50.580	-119	50.461		0,2%
Off-balance sheet posten stage 1	2.491	-1	2.490		0,0%
Off-balance sheet posten stage 2	22	-1	21		4,5%
Off-balance sheet posten stage 3	35	-4	31		11,4%
Totaal Off-balance sheet posten ³	2.548	-6	2.542		0,2%
Totaal on- en off-balance posten vorderingen op klanten	53.128	-125	53.003		0,2%

1 Onder de bruto mkb-kredieten zijn voor € 638 miljoen bruto mkb-hypotheke verantwoord.

2 Bestaande uit reële waardeaanpassingen als gevolg van hedge accounting en amortisaties.

3 Betreft off-balance posten (waarvan € 446 miljoen voorwaardelijk herroepelijk), garanties en terugkoopverplichtingen.

Verloop voorzieningen voor kredietverliezen vorderingen op klanten Reviewed

	Particuliere hypotheken		Overige particuliere kredieten		Mkb- kredieten		Overige ¹		Totaal		Off-balance	
in miljoenen euro's	1HJ20	1HJ19	1HJ20	1HJ19	1HJ20	1HJ19	1HJ20	1HJ19	1HJ20	1HJ19	1HJ20	1HJ19
Openingsbalans	71	58	14	24	32	41	3	3	119	126	6	5
Gewijzigd kredietrisico	36	3	-1	4	7	-2	2	-1	44	4	--	-1
Verstrekke of gekochte leningen	12	2	1	--	1	--	--	--	14	2	--	--
Afgeleste of verkochte leningen	-5	-5	--	-3	-2	--	--	--	-7	-8	--	--
Bijzondere waardeverminderingen (terugnemingen)	43	--	--	1	5	-2	2	-1	51	-2	--	-1
Afschrijvingen	-4	-5	-1	-10	-1	-1	--	--	-6	-16	--	--
Eindbalans	110	53	13	15	36	38	5	2	164	108	6	4
Bijzondere waardeverminderingen (terugnemingen)	43	--	--	1	5	-2	2	-1	51	-2	--	-1
Terugontvangen bedragen en overige mutaties direct via de V&W	-10	-8	--	--	--	-1	--	--	-10	-9	--	--
Totaal bijzondere waardeverminderingen (terugnemingen)²	33	-8	--	1	5	-3	2	-1	41	-11	--	-1

1 Overige zakelijke kredieten en vorderingen op de overheid.

2 Het totaal aan bijzondere waardeverminderingen (terugnemingen) in de verslagperiode is exclusief bijzondere waardeverminderingen (terugnemingen) op beleggingen, dit betreft € 1 miljoen (1HJ19: terugneming van € 1 miljoen).

Overzichten particuliere hypotheek

Exposure particuliere hypotheek 30 juni 2020

in miljoenen euro's	Bruto boekwaarde	Voorziening voor kredietverliezen	Boekwaarde	Stage ratio	Dekkingsgraad
Stage 1	43.166	-24	43.142	92,5%	0,1%
Stage 2	2.949	-35	2.914	6,3%	1,2%
Stage 3	549	-51	498	1,2%	9,3%
Totaal stage 1,2,3	46.664	-110	46.554		0,2%
IFRS-waarderingsaanpassingen ¹	1.596	--	1.596		
Totaal particuliere hypotheek	48.260	-110	48.150		
Off-balance sheet posten stage 1	1.962	-1	1.961		0,1%
Off-balance sheet posten stage 2	55	-0	55		0,0%
Off-balance sheet posten stage 3	4	-0	3		0,0%
Totaal off-balance sheet posten ²	2.021	-1	2.020		0,0%
Totaal on- en off-balance sheet posten particuliere hypotheek	50.281	-111	50.170		0,2%

1 Bestaande uit reële waardeaanpassingen als gevolg van hedge accounting en uit amortisaties.

2 Off-balance sheet posten: onherroepelijke faciliteiten, garanties en terugkoopverplichtingen.

Exposure particuliere hypotheek 31 december 2019

in miljoenen euro's	Bruto boekwaarde	Voorziening voor kredietverliezen	Boekwaarde	Stage ratio	Dekkingsgraad
Stage 1	43.977	-6	43.971	93,6%	0,0%
Stage 2	2.446	-22	2.424	5,2%	0,9%
Stage 3	540	-43	497	1,1%	8,0%
Totaal stage 1,2,3	46.963	-71	46.892		0,2%
IFRS-waarderingsaanpassingen ¹	1.198	--	1.198		
Totaal particuliere hypotheek	48.161	-71	48.090		
Off-balance sheet posten stage 1	2.491	-1	2.490		0,0%
Off-balance sheet posten stage 2	22	-1	21		4,5%
Off-balance sheet posten stage 3	35	-4	31		11,4%
Totaal off-balance sheet posten ²	2.548	-6	2.542		0,2%
Totaal on- en off-balance sheet posten particuliere hypotheek	50.709	-77	50.632		0,2%

1 Bestaande uit reële waardeaanpassingen als gevolg van hedge accounting en uit amortisaties.

2 Off-balance sheet posten: onherroepelijke faciliteiten, garanties en terugkoopverplichtingen.

Particuliere hypotheek in achterstand per 30 juni 2020

in miljoenen euro's	Bruto boekwaarde	Geen achterstand	≤ 30 dagen in achterstand	> 30 dagen ≤ 90 dagen in achterstand	> 90 dagen in achterstand	% in achterstand
Stage 1	43.164	43.164	--	--	--	0,0%
Stage 2	2.949	2.622	231	95	1	11,1%
Stage 3	551	284	38	117	112	48,6%
Subtotaal	46.664	46.070	269	212	113	1,3%
IFRS-waarderingsaanpassingen ¹	1.596					
Totaal	48.260	46.070	269	212	113	

1 Bestaande uit reële waardeaanpassingen als gevolg van hedge accounting en uit amortisaties.

Particuliere hypotheke in achterstand per 31 december 2019

in miljoenen euro's	Bruto boekwaarde	Geen achterstand	≤ 30 dagen in achterstand	> 30 dagen ≤ 90 dagen in achterstand	> 90 dagen in achterstand	% in achterstand
Stage 1	43.977	43.977	--	--	--	0,0%
Stage 2	2.446	2.170	236	39	1	11,3%
Stage 3	540	333	42	64	102	38,5%
Subtotaal	46.963	46.479	278	103	103	1,0%
IFRS-waarderingsaanpassingen ¹	1.198					
Totaal	48.161	46.479	278	103	103	

1 Bestaande uit reële waardeaanpassingen als gevolg van hedge accounting en amortisaties.

Uitsplitsing particuliere hypotheke naar LtV-klasse

in miljoenen euro's ¹	30-06-2020					31-12-2019				
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Totaal		Stage 1	Stage 2	Stage 3	Totaal	
NHG²	12.260	617	84	12.961	29%	12.636	467	77	13.180	29%
- waarvan LtV ≤ 75%	7.534	249	37	7.820	18%	6.444	171	29	6.645	15%
- waarvan LtV > 75 ≤ 100%	4.646	311	41	4.998	11%	5.892	254	40	6.185	14%
- waarvan LtV > 100 ≤ 110%	63	41	3	107	0%	242	27	4	273	1%
- waarvan LtV > 110 ≤ 125%	10	8	2	20	0%	42	7	2	51	0%
- waarvan LtV > 125%	7	8	1	16	0%	17	8	2	27	0%
Niet-NHG	28.922	2.252	453	31.627	71%	29.303	1.920	448	31.671	71%
- waarvan LtV ≤ 75%	21.332	858	188	22.378	50%	20.095	697	163	20.956	47%
- waarvan LtV > 75 ≤ 100%	7.342	1.090	186	8.618	19%	8.556	900	178	9.634	21%
- waarvan LtV > 100 ≤ 110%	164	164	27	355	1%	506	176	36	718	2%
- waarvan LtV > 110 ≤ 125%	59	59	18	136	0%	103	57	28	188	0%
- waarvan LtV > 125%	25	81	34	140	0%	43	91	43	176	0%
Hoofdsommen exclusief spaardelen	41.182	2.869	537	44.588	100%	41.939	2.387	525	44.851	100%
Kredietvoorziening				-110					-71	
Lopende rente				95					100	
IFRS-waarderingsaanpassingen ³				1.596					1.198	
Spaardelen				1.981					2.012	
Totaal particuliere hypotheke				48.150					48.090	
Gewogen gemiddelde geïndexeerde LtV				64%					67%	

1 LtV op basis van geïndexeerde marktwaarde onderpand.

2 De omvang van de garantie gerelateerd aan NHG-gegarandeerde hypotheke loopt annuïtair af.

3 Bestaande uit reële waardeaanpassingen als gevolg van hedge accounting en amortisaties.

Renterisico bankboek

Het doel van renterisicomanagement is het beschermen en realiseren van een stabiel renteresultaat. Dit doen we door de waarde van onze rentekasstromen te optimaliseren.

De belangrijkste factor waarop we de rentepositie en het renterisico van het bankboek sturen is de gevoeligheid van het renteresultaat voor marktretebewegingen. De impact hiervan op de korte termijn meten we door middel van de Earnings-at-Risk (EaR) methodiek, en die op de lange termijn door middel van de Economic Value of Equity (EVE) methodiek.

Eind juni 2020 bedroeg de EaR voor belasting € 53 miljoen (eind 2019: € 61 miljoen). De daling ten opzichte van eind 2019 is hoofdzakelijk toe te schrijven aan een aanpassing van het korte termijn renterisicoprofiel. Het doel van deze aangepaste positionering is de gevoeligheid voor wijzigingen in de kortetermijnrente te beperken. De aanleiding hiervoor is de mogelijkheid dat de ECB de rente verder verlaagt in reactie op de Covid-19 crisis.

Eind juni 2020 bedroeg de duration van het eigen vermogen 0,4 (eind 2019: 0,3). Gegeven onze verwachting dat rentes voor een langere termijn laag zullen blijven, is een iets hogere duration van het eigen vermogen wenselijk. Hierbij hebben we de keuze gemaakt deze stijging geleidelijk via reguliere balansontwikkeling te bewerkstelligen, in plaats van deze met financiële instrumenten omhoog te sturen.

Niet-financiële risico's

Sinds de uitbraak van de Covid-19 pandemie is er extra aandacht besteed aan de beheersing van (tijdelijk) aangepaste processen en zijn we extra alert op operationele en compliance-incidenten. Vanaf maart hebben veel mensen thuisgewerkt en zijn er veel meer mensen online. De Volksbank stelt vast dat er een groeiende trend is in het aantal online fraudegevallen en is hier extra alert op.

Als gevolg van de Covid-19 pandemie heeft de Volksbank diverse klantprocessen aangepast. De SNS-winkels en de RegioBank-vestigingen waren bijvoorbeeld tijdelijk niet meer volgens de reguliere openingstijden geopend, maar konden alleen nog op afspraak worden bezocht. Ook heeft de Volksbank klantcontact mogelijk gemaakt door beeldbellen. De risico's die met deze ontwikkelingen gepaard gaan zijn in kaart gebracht en voldoende gemitigeerd, bijvoorbeeld door klantidentificatieprocessen aan te passen.

In maart kreeg de Volksbank te maken met een ernstige DDos-aanval. Hierdoor waren kritische applicaties drie uur lang niet beschikbaar voor klanten en medewerkers. We hebben de impact van deze aanval onderzocht en een aantal verbeteringen doorgevoerd. We hebben vastgesteld dat detectiesystemen en follow-up processen in het algemeen goed hebben gewerkt.

Eind december 2019 heeft de Volksbank - in afstemming met andere banken - besloten tot sluiting van 16 geldautomaten om de veiligheid van de directe omgeving te waarborgen. In het eerste halfjaar van 2020 hebben we wederom te maken gehad met een plofkraak die gevaar voor de directe omgeving met zich meebracht. Naar aanleiding hiervan heeft de Volksbank besloten om nog eens 200 pinautomaten in winkelpanden te sluiten.

Wijzigingen in wet- en regelgeving op het gebied van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en Sanctieregelgeving blijven elkaar in hoog tempo opvolgen. Zo zijn de vijfde en zesde EU Anti-Witwasrichtlijn (AMLD) kort na elkaar in werking getreden. De vijfde AMLD is per 21 mei 2020 in de Wwft geïmplementeerd. De vereisten van de zesde AMLD dienen uiterlijk op 3 december 2020 in nationale wetgeving te zijn geïmplementeerd. Het beleid van Compliance zal hierop worden aangepast en de naleving van de aangescherpte wet- en regelgeving zal worden gemonitord.

Kapitaalmanagement

Kapitalisatie

Vanaf 12 maart 2020 is de Volksbank verplicht te voldoen aan een minimale totale kapitaalvereiste (Overall Capital Requirement, OCR) van 14,0%, waarvan ten minste 9,41% uit Tier 1-kernkapitaal bestaat. Deze verplichting vloeit voort uit het in 2019 door de Europese Centrale Bank (ECB) uitgevoerde Supervisory Review and Evaluation Process (SREP) en het SREP-besluit dat vanaf 1 januari 2020 van kracht is. Als maatregel om de kapitaalpositie van banken te ondersteunen in reactie op de Covid-19 crisis heeft de ECB aangekondigd dat met ingang van 12 maart 2020 de Pillar 2-vereiste niet volledig hoeft te bestaan uit Tier 1-kernkapitaal, maar gedeeltelijk kan worden opgevuld met Additioneel Tier 1- en Tier 2-kapitaal. Hiermee is de inwerkingtreding van artikel 104(a) van CRD V in januari 2021 naar voren gehaald.

Kapitalisatie

in miljoenen euro's	30-6-2020	31-12-2019	30-6-2019
Eigen vermogen toe te schrijven aan aandeelhouder	3.382	3.435	3.578
Niet in aanmerking komende tussentijdse winsten	-106	-214	-154
Eigen vermogen voor CRD IV-doeleinden	3.276	3.221	3.424
Cashflow hedge reserve	-24	-26	-29
Overige prudentiële aanpassingen	-3	-6	-3
Totaal prudentiële filters	-27	-32	-32
Immateriële vaste activa	--	-2	-4
IRB-tekort ¹	--	-31	-38
Totaal kapitaalafrekenposten	--	-33	-42
Totaal voorgeschreven aanpassingen op het eigen vermogen	-27	-65	-74
CRD IV Tier 1-kernkapitaal	3.249	3.156	3.350
Aanvullend Tier 1-kapitaal	--	--	--
Tier 1-kapitaal	3.249	3.156	3.350
Tier 2-vermogensbestanddelen	500	500	500
IRB-surplus ¹	13	--	--
Tier 2-kapitaal	513	500	500
Totaal kapitaal	3.762	3.656	3.850
Risicogewogen activa	9.612	9.680	9.029
Risico-exposure gedefinieerd door CRR	64.535	62.006	63.110
Tier 1-kernkapitaalratio	33,8%	32,6%	37,1%
Tier 1-ratio	33,8%	32,6%	37,1%
Totaal kapitaalratio	39,1%	37,8%	42,6%
Leverage ratio	5,0%	5,1%	5,3%

1 Het IRB tekort/surplus betreft het verschil tussen het verwachte verlies onder de CRR/CRD IV richtlijnen en de IFRS-voorziening voor particuliere hypotheeklen.

De Tier 1-kernkapitaalratio van de Volksbank steeg van 32,6% ultimo 2019 naar 33,8%, met name door een toename van het Tier 1-kernkapitaal. De Tier 1-kernkapitaalratio bleef daarmee ruim boven onze doelstelling van ten minste 19%.

Het eigen vermogen daalde in het eerste halfjaar van 2020 met € 53 miljoen tot € 3.382 miljoen. Enerzijds nam het eigen vermogen af door de dividendreservering over 2019 van € 165 miljoen, anderzijds nam het eigen vermogen toe door de nettowinst over het eerste halfjaar van 2020 van € 106 miljoen.

Om voor CRD IV-doeleinden het eigen vermogen vast te stellen, worden de niet in aanmerking komende tussentijdse winsten van het eigen vermogen afgetrokken. Na de winstverdeling door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders in april 2020 is vanuit de per eind 2019 nog niet in aanmerking komende (tussentijdse) winst van € 214 miljoen, na aftrek van de dividendreservering van € 165 miljoen, € 49 miljoen aan het Tier 1-kernkapitaal toegevoegd.

De nog niet als CRD IV-eigen vermogen in aanmerking komende tussentijdse winst (€ 106 miljoen) betreft de volledige nettowinst van het eerste halfjaar van 2020.

Om het Tier 1-kernkapitaal vast te stellen, ondergaat het eigen vermogen voor CRD IV-doeleinden vervolgens een aantal voorgeschreven aanpassingen. Het totaal aan voorgeschreven

aanpassingen bedroeg eind juni 2020 € 27 miljoen negatief (ultimo 2019: € 65 miljoen negatief) en bestond met name uit een prudentiële correctie voor de cashflow hedge reserve. De aftrekpost uit hoofde van het IRB-tekort die ultimo 2019 € 31 miljoen bedroeg, is in het eerste halfjaar van 2020 gedaald naar nul, wat te wijten was aan de gestegen kredietvoorzieningen onder IFRS naar aanleiding van de Covid-19 crisis. In totaal nam het CRD IV Tier 1-kernkapitaal met € 93 miljoen toe tot € 3.249 miljoen.

Risicogewogen activa (RWA)

in miljoenen euro's	30-6-2020	31-12-2019	30-6-2019
	CRD IV	CRD IV	CRD IV
Kredietrisico - Internal ratings based (IRB)	5.832	5.932	5.318
Kredietrisico - gestandaardiseerde benadering (SA)	2.147	2.128	2.027
Securitisaties	14	8	7
Operationeel risico	1.503	1.503	1.544
Marktrisico	20	5	--
Credit Valuation Adjustment (CVA)	96	104	133
Totaal	9.612	9.680	9.029

De risicogewogen activa (RWA) namen in de eerste helft van 2020 met € 68 miljoen af tot € 9,6 miljard. Deze afname is vooral toe te schrijven aan een vermindering van € 120 miljoen gerelateerd aan een aangepaste weging van de kredietfaciliteit verstrekt aan het Depositiegarantiefonds (DGF) en aan een € 100 miljoen lagere RWA voor het kredietrisico van de particuliere hypotheekportefeuille, berekend volgens de interne modellenbenadering. De daling van de RWA is gedeeltelijk tenietgedaan door een stijging van € 202 miljoen gerelateerd aan toegenomen risicogewogen korte uitzettingen bij andere financiële instellingen.

Ondanks de verslechterde economische omstandigheden is de gemiddelde risicoweging van particuliere hypotheeklen in het eerste halfjaar van 2020 gedaald van 12,9% ultimo 2019 tot 12,6%. Hierbij is in acht genomen dat betalingsmaatregelen getroffen als reactie op de economische effecten van de Covid-19 crisis niet automatisch als een verslechtering van de kredietkwaliteit van een klant worden aangemerkt.

De RWA voor operationeel risico, marktrisico, de Credit Valuation Adjustment en het herziene securitisatieraamwerk bleven in totaal ongewijzigd op € 1,6 miljard.

Leverage Ratio

De leverage ratio daalde van 5,1% ultimo 2019 naar 5,0%, voornamelijk door een toename in de noemer van de leverage ratio (met € 2,5 miljard). De noemer is de risico-exposure zoals gedefinieerd door de Capital Requirements Regulation (CRR). De toename hiervan was in lijn met de groei van het balanstotaal (€ 2,5 miljard). De toename in de noemer van de leverage ratio werd gedeeltelijk gecompenseerd door de stijging van het Tier 1-kapitaal met € 93 miljoen.

De leverage ratio van 5,0% ligt ruim boven de vereiste vanuit regelgeving van 3,0%² en onze doelstelling van ten minste 4,75%. Op basis van onze kapitaaldoelstellingen is de benodigde hoeveelheid kapitaal om aan de leverage ratiovereiste te voldoen hoger dan de benodigde hoeveelheid voor de risicogewogen kapitaalvereisten. Dit is het gevolg van de focus op particuliere hypotheeklen, een laag-risicoactiviteit met een dienovereenkomstige lage risicoweging.

Ontwikkelingen in kapitaaleisen

Basel IV

Eind 2017 heeft het Basel Committee on Banking Supervision (BCBS) het akkoord over de afronding van kapitaalraamwerk Basel III, ook wel Basel IV genoemd, gepresenteerd. De volgende stap is dat Basel IV wordt vertaald naar Europese wet- en regelgeving. Waar nodig passen we onze kapitaalplanning aan.

Op basis van de balanspositie ultimo juni 2020 schatten we in dat onze RWA als gevolg van de volledige infasering van Basel IV met circa 40%³ zullen toenemen en dat onze Tier 1-kernkapitaalratio als gevolg hiervan zal dalen met circa 10 procentpunt. Het grootste effect komt

² Deze eis voor de leverage ratio zal gelden vanaf juni 2021.

³ Uitgaande van (1) loan splitting voor particuliere hypotheeklen en (2) de aanname dat 93% van de particuliere hypotheeklen voldoet aan de documentatievereisten.

voort uit de output floor op basis van de herziene standaardbenadering voor kredietrisico versus de huidige interne modellenbenadering op basis van PHIRM⁴. Om banken vanwege de Covid-19 pandemie meer tijd te geven om zich voor te bereiden op Basel IV, heeft het BCBS de introductie van Basel IV met een jaar uitgesteld en faseert zij de output floor in van 50% in 2023 naar 72,5% in 2028. De onder Basel IV verwachte veranderingen in interne modellenbenaderingen en de gestandaardiseerde meetbenadering voor operationeel risico hebben naar verwachting een beperkt effect op de RWA van de Volksbank.

We schatten in dat onze Tier 1-kernkapitaalratio onder volledige infasering van Basel IV nog steeds ruim boven onze doelstelling van ten minste 19% uitkomt⁵.

Ondergrens risicoweging hypotheke

In oktober 2019 heeft DNB aangekondigd de minimale risicoweging voor hypotheekportefeuilles van Nederlandse banken te verhogen voor een periode van ten minste twee jaar, met uitzondering van hypotheke met (gedeeltelijke) NHG-dekking. Deze maatregel is van toepassing op banken die interne risicomodellen hanteren voor de berekening van de kapitaalvereisten voor hun hypotheekportefeuille, zoals de Volksbank. Om de kapitaalpositie van banken te ondersteunen in reactie op de Covid-19 crisis, heeft DNB de invoering van deze ondergrens met ingang van het najaar van 2020 tot nader order uitgesteld.

MREL

De Volksbank hanteert in haar kapitaalplanning het uitgangspunt dat de minimale risico-ongewogen MREL-vereiste van 8% per 1 januari 2024 volledig dient te zijn ingevuld met achtergestelde verplichtingen (Tier 1-kapitaal, Tier 2-kapitaal en SNP-obligaties). Zij baseert dit op de huidige inzichten omtrent toekomstige regelgeving ten aanzien van een MREL-achterstellingsverplichting. Gegeven dit uitgangspunt verwachten we op basis van de huidige kapitaalpositie tot 1 januari 2024 voor € 1,5 tot € 2,0 miljard aan Senior Non Preferred (SNP) obligaties uit te geven. De Volksbank volgt de ontwikkelingen omtrent een mogelijke MREL-achterstellingsvereiste nauwlettend. We passen onze kapitaalplanning aan indien nodig.

MREL			
in miljoenen euro's	30-6-2020	31-12-2019	30-6-2019
Tier 1-kernkapitaal	3.249	3.156	3.351
Tier 2-kapitaal	513	500	500
Totaal kapitaal	3.762	3.656	3.851
Overige in aanmerking komende ongedekte verplichtingen met resterende looptijd > 1 jaar	1.717	1.748	1.542
Totaal kapitaal inclusief overige in aanmerking komende verplichtingen	5.479	5.404	5.393
Risico-exposure gedefinieerd door BRRD (MREL)	63.186	60.738	61.751
Risicogewogen activa	9.612	9.680	9.029
MREL BRRD			
MREL (Totaal kapitaal)	6,0%	6,0%	6,2%
MREL (Totaal kapitaal inclusief overige in aanmerking komende verplichtingen)	8,7%	8,9%	8,7%
MREL RISICOGEWOGEN ACTIVA			
MREL (Totaal kapitaal)	39,1%	37,8%	42,7%
MREL (Totaal kapitaal inclusief overige in aanmerking komende verplichtingen)	57,0%	55,8%	59,7%

De bovenstaande tabel toont de risicogewogen en risico-ongewogen MREL-ratio's van de Volksbank N.V. als resolutie-entiteit.

Ultimo juni 2020 bedroeg de risico-ongewogen MREL-ratio 8,7% (2019: 8,9%). Dit is inclusief het totale kapitaal en alle overige volgens de huidige BRRD voor de MREL in aanmerking komende ongedekte verplichtingen.

⁴ Particuliere Hypotheken Interne Rating Model (PHIRM).

⁵ Op basis van onze balanspositie per 30 juni 2020 en uitgaande van ongewijzigde implementatie van Basel IV-regels in Europese wetgeving.

Totaal kapitaal en de in aanmerking komende verplichtingen stegen met € 75 miljoen tot € 5.479 miljoen, met name veroorzaakt door de toename van het Tier 1-kernkapitaal met € 93 miljoen. De door de BRRD gedefinieerde risico-exposure is met € 2,4 miljard toegenomen tot € 63,2 miljard.

De risicogewogen MREL-ratio op basis van Tier 1-kernkapitaal en Tier 2-kapitaal (in totaal € 3.762 miljoen) bedroeg 39,1% (ultimo 2019: 37,8%). Deze zijn beide achtergesteld aan de overige uitstaande verplichtingen. Op basis van de balanspositie ultimo juni 2020 schatten we in dat de risicogewogen MREL-ratio ingevuld met achtergestelde instrumenten circa 11 procentpunt lager zou zijn onder volledige infasering van Basel IV.

Dividend

De Volksbank heeft voor de reguliere dividenduitkering een beoogde bandbreedte van 40% tot 60% van het gecorrigeerde nettoresultaat vastgesteld. Overeenkomstig dit beleid was de Volksbank voornemens om in april 2020 een dividend van € 165 miljoen over 2019 uit te keren aan NLFI. Dit komt neer op een pay-out ratio van 60%, de bovenkant van de door ons gehanteerde bandbreedte.

Vanwege de Covid-19 pandemie heeft de ECB banken op 28 juli 2020 verzocht om tot ten minste 1 januari 2021 geen dividend uit te keren over de jaren 2019 en 2020. Op 27 maart had de ECB al verzocht tot ten minste 1 oktober 2020 geen dividend uit te keren over deze jaren. De Volksbank heeft de geplande dividendbetaling over 2019 om die reden voorlopig uitgesteld. Alhoewel het dividendbedrag nog niet is uitgekeerd, is het bedrag al wel voor dividenduitkering gereserveerd, waarmee het geen onderdeel meer is van het Tier 1-kernkapitaal. Na de Algemene Vergadering van Aandeelhouders in april 2020 is het tot uitkering vastgestelde dividend over 2019 gedeclareerd en als verplichting opgenomen in de balans. Wanneer het uitgestelde dividend alsnog aan het kapitaal zou moeten worden toegevoegd, zou dat een aandeelhoudersbesluit tot kapitaalstorting vergen.

Liquiditeit en financiering

Liquiditeit

De bank behield in de eerste helft van 2020 een sterke liquiditeitspositie die ruim voldeed aan zowel haar interne doelstellingen als de wettelijke eisen. Vanwege de Covid-19 pandemie hebben we ons niveau van monitoring geïntensiveerd. Er was geen reden voor aanvullende specifieke maatregelen of acties ten aanzien van onze liquiditeitspositie.

De Liquidity Coverage Ratio (LCR) en de Net Stable Funding Ratio (NSFR) bleven ruim boven het (toekomstige) wettelijke minimum van 100%. Per 30 juni 2020 bedroeg de LCR 182% (eind 2019: 182%).

Belangrijke liquiditeitsindicatoren

	30-6-2020	31-12-2019	30-06-2019
LCR	182%	182%	147%
NSFR	>100%	>100%	>100%
Loan-to-Deposit ratio	96%	102%	103%
Liquiditeitsbuffer (in miljoenen euro's)	17.563	16.897	15.953

De verhouding tussen uitstaande kredieten en aangetrokken deposito's, de zogenaamde Loan-to-Deposit ratio, daalde van 102% ultimo 2019 naar 96%. Dit werd veroorzaakt door een groei in deposito's, waarvan € 2,1 miljard als gevolg van een toename van particuliere spaartegoeden, terwijl sprake was van een lichte daling in kredieten. We laten hierbij de toename van € 0,4 miljard in de boekwaarde van kredieten als gevolg van hedge accounting buiten beschouwing.

De liquiditeitsbuffer bleef hoog en bedroeg € 17,6 miljard per 30 juni 2020 (eind 2019: € 16,9 miljard).

Samenstelling van de liquiditeitsbuffer

in miljoenen euro's	30-6-2020	31-12-2019	30-6-2019
Kaspositie ¹	3.754	3.836	3.570
- waarvan centrale bankreserves & nostro accounts	1.400	2.302	2.209
- waarvan contractuele kasstromen van tegenpartijen op geld- en kapitaalmarkten die binnen maximaal tien dagen plaatsvinden	2.354	1.534	1.361
Staatsobligaties	2.830	2.805	2.149
Regionale/lokale overheden en supranationals	1.152	1.091	871
Overige liquide activa	327	263	431
Beleenbare interne RMBS	9.500	8.902	8.932
Liquiditeitsbuffer	17.563	16.897	15.953

1 De hier gepresenteerde kaspositie omvat de centrale bankreserves, het saldo op rekeningen bij correspondentbanken en contractuele kasstromen van tegenpartijen op geld- en kapitaalmarkten, die binnen maximaal tien dagen plaatsvinden. De kaspositie wijkt hierdoor af van het in de balans opgenomen saldo kas en kasequivalenten.

Per 30 juni 2020 bedroeg de kaspositie € 3,8 miljard (eind 2019: € 3,8 miljard). De financieringsbehoefte vloeide vooral voort uit de aflossing van € 0,4 miljard aan kapitaalmarktfinanciering en een toename van € 0,3 miljard aan geplaatst onderpand inzake derivatentransacties in de vorm van kasgeld. Aan de financieringsbehoefte werd meer dan geheel voldaan door een groei van deposito's van € 3,0 miljard. De resulterende netto instroom van kasmiddelen komt niet tot uitdrukking in de (10-daagse) kaspositie, met name omdat er per 30 juni 2020 sprake was van een € 1,9 miljard hoger volume aan cashmanagement-uitzettingen met een resterende looptijd van langer dan tien dagen in vergelijking met ultimo 2019.

Per 30 juni 2020 bedroeg de liquiditeitswaarde van de overige liquide activa in de liquiditeitsbuffer € 13,8 miljard (eind 2019: € 13,1 miljard):

- Het bedrag aan onbezwaarde staatsobligaties in de liquiditeitsbuffer bleef vrijwel stabiel op € 2,8 miljard.
- De liquiditeitswaarde van beleenbare interne RMBS steeg met € 0,6 miljard. Dit komt voornamelijk door verlaagde ECB-afslagen op de marktwaarde van deze liquide activa, mede doordat de ECB-afslagen op de marktwaarde van liquide activa vanaf 20 april met 20% zijn

verlaagd. Dit is een tijdelijke Covid-19 maatregel die naar verwachting tot september 2021 van toepassing zal zijn.

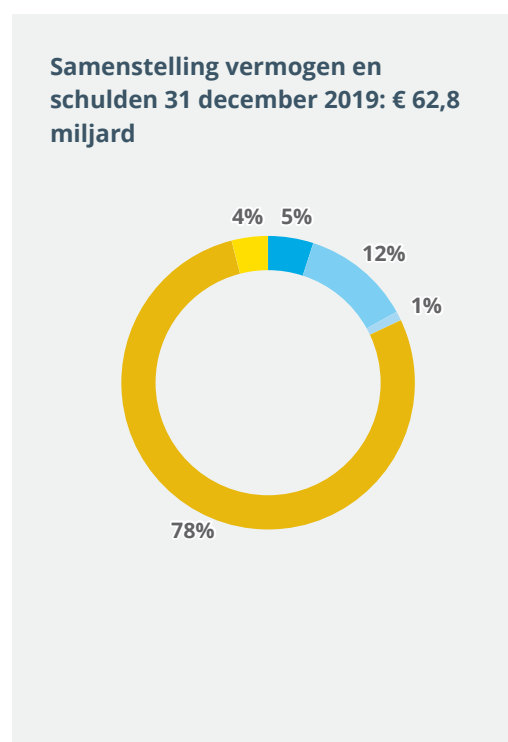
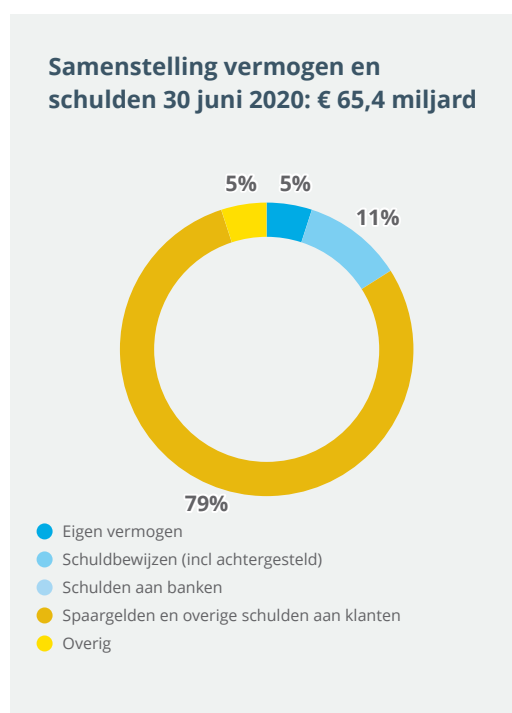
Per 30 juni 2020 was uit hoofde van cashmanagement € 2,7 miljard aan liquiditeiten langer dan tien dagen uitgezet (eind 2019: € 0,8 miljard). Deze uitzettingen zijn beschikbaar als liquide activa op korte termijn.

Financiering

Particuliere spaartegoeden zijn de primaire financieringsbron van de bank. Via onze verschillende merken trekken we direct opvraagbaar spaargeld, rekening-courantsaldi en termijndeposito's van particuliere klanten aan. Bovendien financieren we onszelf met spaartegoeden en rekening-courantsaldi van mkb-klanten. In de eerste helft van 2020 steeg de van klanten afkomstige financiering naar € 50,8 miljard (na een correctie van € 0,4 miljard voor bouwdepotrekningen), van € 48,1 miljard ultimo 2019.

Daarnaast trekken we financiering aan via de kapitaalmarkt. Hiervoor gebruiken we verschillende financieringsinstrumenten met een spreiding in looptijd, markt, regio en type beleggers.

Onderstaande diagrammen geven een op de boekwaarde gebaseerd overzicht van de samenstelling van de totale passiva per 30 juni 2020 en eind 2019. Het percentage van onze financiering dat uit spaartegoeden en overige schulden aan klanten bestaat, steeg van 78% naar 79%.

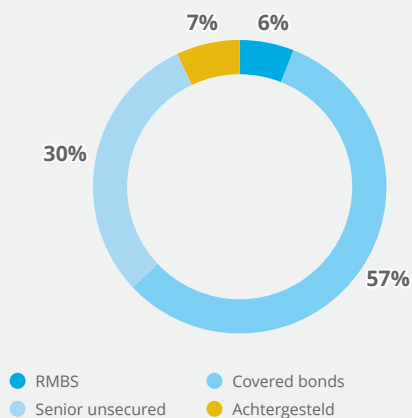

In de eerste helft van 2020 heeft de Volksbank geen kapitaalmarktfinancieringstransacties uitgevoerd, omdat de aanwezige financiering ruim voldoende was.

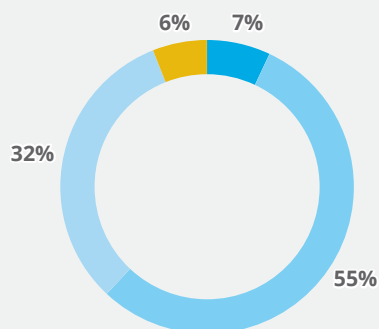
Per saldo wijzigde de kapitaalmarktfinancieringsmix in het eerste halfjaar van 2020 (van € 7,9 miljard naar € 7,5 miljard) voornamelijk als gevolg van de aflossing van:

- senior ongedekte financiering (€ 0,3 miljard);
- gedekte schuldbewijzen (€ 0,1 miljard).

**Samenstelling
kapitaalmarktfinanciering
30 juni 2020: € 7,5 miljard
(nominale waarde)**

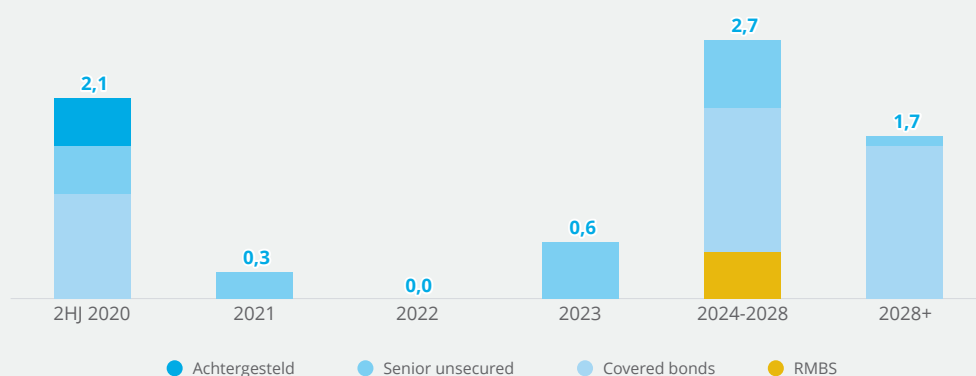

**Samenstelling
kapitaalmarktfinanciering
31 december 2019: € 7,9 miljard
(nominale waarde)**

Onderstaande figuur geeft een overzicht van het verval van de uitstaande kapitaalmarktfinanciering met een oorspronkelijke looptijd van meer dan één jaar. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat deze financieringen op de eerst mogelijke datum worden afgelost. In juli 2020 heeft de Volksbank met succes € 0,5 miljard aan groene Tier 2-kapitaalinstrumenten uitgegeven ter vervanging van het uitstaande Tier 2-kapitaalinstrument met eerste call-optiedatum 5 november 2020. De verwachting is dat we daarnaast in de tweede helft van 2020 senior obligaties zullen uitgeven om aan onze behoeften op het gebied van kapitaalmarktfinanciering te voldoen. Daarnaast overwegen we deelname aan toekomstige TLTRO-III operaties van de ECB vanwege de gunstige voorwaarden.

**Verval kapitaalmarktfinanciering
(in € miljarden)**

Verantwoordelijkheidsverklaring

Op grond van artikel 5:25d, lid 2(c) van de Wet op het financieel toezicht (Wft) verklaren de leden van de directie dat, voor zover hen bekend:

- De verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten voor de periode van zes maanden eindigend op 30 juni 2020 een getrouw beeld geven van de activa, passiva, omvang en samenstelling van het eigen vermogen, de financiële positie en de winst of het verlies van de Volksbank N.V. en de in de consolidatie opgenomen ondernemingen; en
- Het tussentijds financieel verslag over de periode van zes maanden eindigend op 30 juni 2020 een getrouw beeld geeft van de informatie die is vereist krachtens artikel 5:25d, achtste en negende lid van de Wft, van de Volksbank N.V. en van de in de consolidatie opgenomen ondernemingen.

Utrecht, 13 augustus 2020

De Directie

Maurice Oostendorp, Chief Executive Officer

Jeroen Dijst, Chief Risk Officer

Marinka van der Meer, Chief Customer Officer

Mirjam Verhoeven, Chief Operations Officer

Martijn Gribnau, statutair lid

Verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten

Geconsolideerde balans

Voor resultaatverdeling en in miljoenen euro's	30-6-2020	31-12-2019
ACTIVA		
Kas en kasequivalenten	1.079	2.026
Derivaten	702	718
Beleggingen	5.469	5.350
Vorderingen op banken	6.817	3.791
Vorderingen op klanten	50.867	50.461
Materiële en immateriële vaste activa	114	128
Belastingvorderingen	64	99
Overige activa	266	268
Totaal activa	65.378	62.841
PASSIVA		
Spaargelden	40.521	38.404
Overige schulden aan klanten	11.073	10.641
Schulden aan klanten	51.594	49.045
Schulden aan banken	246	541
Schuldbewijzen	6.545	6.906
Derivaten	2.188	1.841
Belastingverplichtingen	16	15
Overige verplichtingen	852	492
Voorzieningen	45	64
Achtergestelde schulden	510	502
Totaal overige schulden	10.402	10.361
Aandelenkapitaal	381	381
Overige reserves	2.895	2.779
Onverdeeld resultaat	106	275
Eigen vermogen toe te schrijven aan aandeelhouder	3.382	3.435
Totaal passiva	65.378	62.841

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

in miljoenen euro's	1e halfjaar 2020	1e halfjaar 2019
BATEN		
Rentebaten	590	644
Rentelasten	154	202
Netto rentebaten	436	442
Provisie en beheervergoedingen	62	58
Verschuldigde provisie en beheervergoedingen	33	33
Netto provisie en beheervergoedingen	29	25
Resultaat uit beleggingen	8	8
Overig resultaat uit financiële instrumenten	7	-5
Overige operationele opbrengsten	--	1
Totaal baten	480	471
LASTEN		
Personeelskosten	186	186
Afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa	14	16
Overige operationele lasten	92	76
Bijzondere waardeverminderingen van financiële activa	45	-13
Totaal lasten	337	265
Resultaat voor belastingen	143	206
Belastingen	37	52
Nettoresultaat over de periode	106	154

Overig geconsolideerd totaalresultaat

in miljoenen euro's	1e halfjaar 2020	1e halfjaar 2019
Overig totaalresultaat		
POSTEN DIE ACHTERAF NIET WORDEN GERECLASSIFICEERD NAAR WINST EN VERLIES		
Overige mutaties totaalresultaat	--	1
Totaal posten nooit te reclassificeren naar winst en verlies	--	1
POSTEN DIE ACHTERAF WORDEN GERECLASSIFICEERD NAAR WINST EN VERLIES		
Mutatie cashflow hedgereserve	-2	-3
Mutatie herwaarderingen reële waardereserve	8	18
Totaal posten die achteraf worden gereclassificeerd naar winst en verlies	6	15
Overig totaalresultaat (na belastingen)	6	16

Totaalresultaat over de periode toewijsbaar aan de aandeelhouder

in miljoenen euro's	1e halfjaar 2020	1e halfjaar 2019
Totaalresultaat over de periode		
Nettowinst	106	154
Overig totaalresultaat (na belastingen)	6	16
Totaalresultaat over de periode	112	170

Verkort geconsolideerd overzicht mutaties eigen vermogen

Geconsolideerd overzicht mutaties totaal eigen vermogen

in miljoenen euro's	Geplaatst kapitaal ¹	Agio- reserve	Herwaar- -derings- reserve ²	Cashflow hedge reserve	Reële waarde reserve	Overige reserves	Onverdeeld resultaat	Totaal eigen vermogen
Stand per 1 januari 2019	381	3.787	6	31	14	-918	268	3.569
Overboeking nettoresultaat 2018	--	--	--	--	--	107	-107³	--
Overig totaalresultaat	--	--	--	-3	18	1	--	16
Nettoresultaat over de periode	--	--	--	--	--	--	154	154
Totaalresultaat over de periode	--	--	--	-3	18	1	154	170
Transacties met aandeelhouder	--	--	--	--	--	--	-161 ⁴	-161
Totaal mutaties over de periode	--	--	--	-3	18	108	-114	9
Stand per 30 juni 2019	381	3.787	6	28	32	-810	154	3.578
Overig totaalresultaat	--	--	--	-2	-13	1	--	-14
Nettoresultaat over de periode	--	--	--	--	--	--	121	121
Totaalresultaat over de periode	--	--	--	-2	-13	1	121	107
Transacties met aandeelhouder	--	-250	--	--	--	--	--	-250
Totaal mutaties over de periode	--	-250	--	-2	-13	1	121	-143
Stand per 31 december 2019	381	3.537	6	26	19	-809	275	3.435
Overboeking nettoresultaat 2019	--	--	--	--	--	110	-110⁵	--
Overig totaalresultaat	--	--	4	-2	8	-4	--	6
Nettoresultaat over de periode	--	--	--	--	--	--	106	106
Totaalresultaat over de periode	--	--	4	-2	8	-4	106	112
Transacties met aandeelhouder	--	--	--	--	--	--	-165 ⁶	-165
Totaal mutaties over de periode	--	--	4	-2	8	106	-169	-53
Stand per 30 juni 2020	381	3.537	10	24	27	-703	106	3.382

1 Het geplaatst kapitaal is volgestort en bestaat uit 840.008 gewone aandelen met een nominale waarde van € 453,79 per aandeel.

2 De herwaarderingsreserve bestaat uit de herwaarderings van het onroerend goed voor eigen gebruik.

3 Dit betreft het resultaat na aftrek van de dividenduitkering.

4 Aan NLFI uitgekeerd dividend.

5 Dit betreft het resultaat na aftrek van de dividendverplichting.

6 Opgenomen als nog uit te keren dividend aan de aandeelhouder onder de overige verplichtingen.

Verkort geconsolideerd kasstroomoverzicht

in miljoenen euro's	1e halfjaar 2020	1e halfjaar 2019
KASSTROOM UIT BEDRIJFSACTIVITEITEN		
Resultaat voor belastingen	143	206
AANPASSINGEN VOOR		
Afschrijving materiële en immateriële vaste activa	14	16
Bijzondere waardeverminderingen en terugnemingen	45	-13
MUTATIES IN OPERATIONELE ACTIVA EN PASSIVA		
Mutatie vorderingen op klanten	-406	-1.015
Mutatie schulden aan klanten	432	457
Mutatie vorderingen op banken	-3.026	-619
Mutatie schulden aan banken	-295	-225
Mutatie spaargelden	2.117	1.099
Mutatie handelsportefeuille	-21	--
Overige aanpassingen en mutaties operationele activiteiten	576	1.272
Nettokasstroom uit bedrijfsactiviteiten	-421	1.178
Nettokasstroom uit investeringsactiviteiten	-161	-544
Nettokasstroom uit financieringsactiviteiten	-365	499
Netto mutatie kas en kasequivalenten	-947	1.133
Kas en kasequivalenten op 1 januari	2.026	815
Mutatie van kas en kasequivalenten	-947	1.133
Kas en kasequivalenten op 30 juni	1.079	1.948

Toelichting op de verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten

Grondslagen

Algemene informatie

De Volksbank N.V. (hierna te noemen 'de Volksbank'), opgericht en gevestigd in Nederland, is een naamloze vennootschap naar Nederlands recht. Het adres van de statutaire zetel van de Volksbank is Croeselaan 1, 3521 BJ Utrecht. Alle aandelen in de Volksbank worden gehouden door Stichting administratiekantoor beheer financiële instellingen (NFI).

De verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten van de Volksbank omvatten de gegevens van alle entiteiten waarover de Volksbank zeggenschap heeft en de investeringen in deelnemingen van de Volksbank. Deze verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten zijn opgesteld door de directie en op 13 augustus 2020 door de Raad van Commissarissen goedgekeurd.

Gehanteerde grondslagen

Overeenstemmingsverklaring toepassing IFRS

De Volksbank stelt de verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten op conform International Accounting Standard (IAS) 34 Interim Financial Reporting (Tussentijdse financiële verslaggeving), zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU).

Voornaamste grondslagen van de financiële verslaggeving

De grondslagen die worden gehanteerd bij de opstelling van deze verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten zijn consistent met de grondslagen die worden gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening van de Volksbank voor het jaar eindigend op 31 december 2019. Wijzigingen in standaarden en interpretaties die impact hebben op de grondslagen in 2020 worden nader toegelicht in de volgende paragraaf.

Wijzigingen in gepubliceerde Standaarden en Interpretaties effectief in 2019

In 2020 werden de volgende standaarden en interpretaties, uitgegeven door respectievelijk de International Accounting Standards Board (IASB) en de IFRS Interpretations Committee (IFRIC), verplicht en door de EU aanvaard en van toepassing in het huidige boekjaar:

- Amendments to IFRS 3 Business Combinations;
- Amendments to IFRS 9, IAS 39 and IFRS 7: Interest Rate Benchmark Reform;
- Amendments to IAS 1 and IAS 8: Definition of Material; and
- Amendments to References to the Conceptual Framework in IFRS Standards

Met uitzondering van de wijzigingen in IFRS 9, IAS 39 and IFRS 7: Interest Rate Benchmark Reform hebben geen van bovengenoemde wijzigingen invloed op de verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten.

IFRS 9, IAS 39 and IFRS 7: Interest Rate Benchmark Reform

In 2019 en 2020 worden de referentietarieven (IBOR's) voor financiële instrumenten met variabele rente vervangen door alternatieve referentietarieven (ARR). Aangezien de veranderingen door de markt bepaald worden, bestaat er momenteel enige onzekerheid over de timing en de precieze aard van deze veranderingen. De hervorming van de rentebenchmark beïnvloedt de positie van de bank voornamelijk via haar fair value hedge accountingactiviteiten, waarbij aan IBOR gekoppelde derivaten worden aangemerkt als een fair value hedge van vastrentende activa en passiva. Voor uitgegeven schuldbewijzen is *fall back language* opgenomen in de juridische documentatie. Voor leningen met variabele rente (hypotheek) is dit proces nog in gang. Benaderingen voor de overgang variëren. Voor derivatencontracten met centrale clearing-tegenpartijen wordt een marktbrede, gestandaardiseerde hervormingsaanpak gevolgd. Voor bilaterale derivatenovereenkomsten wordt onderhandeld met de tegenpartij. De Volksbank heeft een IBOR Transitieprogramma opgezet onder voorzitterschap van het hoofd Financiële Markten.

Met ingang van 2020 heeft de Volksbank de fase 1 wijzigingen in IAS 39 'Financiële instrumenten: opname en waardering' en IFRS 7 'Financiële instrumenten: informatievervalsing' met betrekking tot de hervorming van de rentebenchmark geïmplementeerd. Om de overgang naar de nieuwe tarieven te vergemakkelijken, zijn er versoepelingen doorgevoerd, die mogelijke hedge accounting-problemen beperken. Deze versoepelingen hebben met name betrekking op de vereisten voor prospectieve en retrospectieve testen, zodat de toepassing van hedge accounting kan worden voortgezet. Deze wijzigingen hebben geen gevolgen voor de Volksbank. De impact op de financiële verslaggeving zal duidelijker worden naarmate de afronding van fase 2 van het IBOR-hervormingsproject van de IASB - in de loop van 2020 - vordert.

Impact Covid-19 op gebruik van oordelen, schattingen en veronderstellingen bij de opstelling van de verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten

Het opstellen van de verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten vereist dat de Volksbank oordelen, schattingen en veronderstellingen maakt, gebaseerd op complexe en subjectieve aannames en inschattingen. Deze schattingen zijn van materiële invloed op de omvang van de gerapporteerde activa en verplichtingen en de voorwaardelijke activa en verplichtingen op de datum van de verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten en de gerapporteerde baten en lasten over de verslagperiode. Hierbij beoordeelt het management situaties op basis van beschikbare informatie en financiële gegevens die in de toekomst kunnen wijzigen. Hoewel deze schattingen naar beste weten van het management worden gemaakt, kunnen de feitelijke uitkomsten afwijken van die schattingen en het gebruik van andere veronderstellingen of gegevens kan resulteren in materieel andere resultaten.

Covid-19 heeft geleid tot een herziening van de gebruikte oordelen, schattingen en veronderstellingen in deze verslagperiode en toekomstige perioden bij de post Bijzondere waardeverminderingen op leningen en vorderingen in de verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten. Voor gedetailleerde informatie en een toelichting op de gebruikte oordelen, schattingen en veronderstellingen wordt verwezen naar de paragraaf Kredietrisico.

Presentatieherziening

In 2020 heeft de Volksbank geconcludeerd dat de boekhoudkundige verwerking van bouwdepots moet worden herzien. Als gevolg van deze herziening worden bouwdepots niet langer als financiële verplichting gepresenteerd in de IFRS-balans, maar als niet uit de balans blijvende verplichtingen. Hierdoor zijn zowel de vorderingen op klanten als de overige schulden aan klanten in de IFRS-balans met circa € 0,4 miljard afgenomen. De vergelijkende cijfers zijn als gevolg van deze herziening niet aangepast.

Toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening

Schuldbewijzen

Covered bond-programma

In de eerste helft van 2020 heeft de Volksbank geen uitgiftes (issues) van kapitaalmarktfinanciering (Schuldbewijzen) gedaan.

Aflossingen en terugkopen van schuldbewijzen

In het eerste halfjaar van 2020 heeft de Volksbank voor € 46 miljoen aan obligaties onder securitisatieprogramma's afgelost en in totaal voor € 220 miljoen aan andere obligaties met een oorspronkelijke looptijd langer dan 1 jaar afgelost, teruggekocht en/of op eigen boek genomen.

Overige verplichtingen

Leasecontracten

Op 12 juni 2020 is het complex aan panden in eigen gebruik in Den Bosch verkocht aan derden. Direct na verkoop is een pand en deel van de garage teruggehuurd voor een periode van 5 jaar. Deze gebeurtenis is verwerkt als sale-and-leaseback-transactie. De boekwaarde van het pand en de garage bedroeg € 4,7 miljoen en is verkocht voor € 7,2 miljoen. De totale leaseverplichting die is opgenomen op de balans bedraagt € 4,3 miljoen en het bijbehorende gebruiksrecht € 2,3 miljoen. Het verkoopresultaat is € 0,5 miljoen.

Bijzondere waardeverminderingen

Onder de Financiële resultaten wordt een toelichting gegeven op de bijzondere waardeverminderingen van financiële activa (zie tabel Bijzondere waardeverminderingen van financiële activa) en onder Kredietrisico wordt de kredietvoorziening toegelicht (zie teksten en overzichten met label 'reviewed').

Verbonden partijen

Als onderdeel van haar bedrijfsvoering gaat de Volksbank regelmatig transacties aan met verbonden partijen. De verbonden partijen van de Volksbank kunnen zijn het SNS REAAL pensioenfonds, geassocieerde deelnemingen, Stichting administratiekantoor beheer financiële instellingen (NLFI), de Nederlandse Staat, de Directie, de Raad van Commissarissen, naaste familieleden van alle bovengenoemde personen, entiteiten die gecontroleerd of sterk beïnvloed worden door alle bovengenoemde personen en alle andere verbonden entiteiten. Vorderingen op leden van de Directie, de Raad van Commissarissen en naaste familieleden, indien van toepassing, bestaan voornamelijk uit hypotheeklen die onder standaard personeelsvoorwaarden worden verstrekt.

Transacties met de Nederlandse Staat beperken zich tot normale banktransacties, belastingen en andere bestuurlijke verhoudingen. Normale banktransacties hebben betrekking op kredieten en deposito's, financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden en voor verkoop beschikbare financiële investeringen, en worden aangegaan onder dezelfde markt- en commerciële voorwaarden voor niet-verbonden partijen.

Update juridische procedures

Er hebben zich geen vermeldenswaardige ontwikkelingen voorgedaan met betrekking tot lopende juridische procedures.

Gebeurtenissen na balansdatum

Dividend

Tijdens het eerste halfjaar van 2020 werd aan NLF I geen dividend uitgekeerd in navolging van het verzoek van de Europese Centrale Bank (ECB) aan banken om tot ten minste 1 januari 2021 geen dividend uit te keren over de jaren 2019 en 2020. Het nog uit te keren slotdividend van € 165 miljoen is opgenomen onder de overige verplichtingen (in het eerste halfjaar van 2019 is € 161 miljoen uitgekeerd) als toekomstige dividendverplichting.

Uitgifte schuldbewijzen

In juli 2020 heeft de Volksbank met succes € 0,5 miljard aan groene Tier 2-kapitaalinstrumenten uitgegeven ter vervanging van het uitstaande Tier 2-kapitaalinstrument met eerste call-optiedatum 5 november 2020.

Directie de Volksbank

De Raad van Commissarissen (RvC) van de Volksbank heeft besloten afscheid te gaan nemen van Pieter Veuger, Chief Financial Officer van de Volksbank. De RvC heeft NLF I, de aandeelhouder van de Volksbank, en de ondernemingsraad hierover geïnformeerd.

Reële waarde financiële instrumenten

Reële waarde van financiële activa en passiva

De tabel geeft inzicht in de reële waarde van de financiële activa en passiva van de Volksbank. Hierbij is voor een aantal waarderings gebruik gemaakt van schattingen. Het totaal van de hierboven weergegeven reële waarde geeft niet de onderliggende waarde van de Volksbank weer en dient derhalve niet als zodanig te worden geïnterpreteerd.

De reële waarden vertegenwoordigen de bedragen waarvoor de financiële instrumenten op de balansdatum tussen marktpartijen hadden kunnen worden verhandeld in een ordelijke transactie. De reële waarde van financiële activa en passiva is gebaseerd op genoteerde marktprijzen, voor zover deze beschikbaar zijn. Voor het geval dat actieve marktprijzen ontbreken, zijn er diverse waarderingsmethoden gehanteerd om de reële waarde van deze instrumenten te bepalen. De parameters van deze waarderingsmethoden kunnen subjectief zijn en maken gebruik van diverse veronderstellingen, bijvoorbeeld met betrekking tot de disconteringsvoet en het tijdstip en de omvang van de verwachte toekomstige kasstromen. De mate van subjectiviteit is van invloed op de reële waardehiërarchie, die in de paragraaf Hiërarchie reële waardebepaling bij financiële instrumenten wordt behandeld. Waar mogelijk en beschikbaar maken deze modellen gebruik van informatie die waarneembaar is in de relevante markt. Veranderingen in de veronderstellingen kunnen de geschatte reële waarden significant beïnvloeden. De belangrijkste veronderstellingen zijn in de volgende paragraaf per balanspost toegelicht. De Volksbank bepaalt de reële waardehiërarchie voor alle financiële instrumenten op ieder rapportagemoment.

Voor financiële activa en passiva waarvan waardering tegen geamortiseerde kostprijs plaatsvindt, is de reële waarde getoond inclusief overlopende rente.

Hiërarchie financiële instrumenten per 30 juni 2020

in miljoenen euro's	Boekwaarde	Level 1	Level 2	Level 3	Totaal reële waarde
FINANCIËLE ACTIVA GEWAARDEERD OP REËLE WAARDE					
Beleggingen - reële waarde via het overig totaalresultaat	2.064	2.062	--	2	2.064
Beleggingen - reële waarde via W&V	36	31	--	5	36
Derivaten	702	--	656	46	702
FINANCIËLE ACTIVA NIET GEWAARDEERD OP REËLE WAARDE					
Beleggingen - geamortiseerde kostprijs	3.367	3.305	86	--	3.391
Vorderingen op klanten	50.867	--	--	53.801	53.801
Vorderingen op banken	6.817	--	--	--	6.817
Overige activa	266	--	--	--	266
Kas en kasequivalenten	1.079	--	--	--	1.079
Totaal financiële activa	65.198	5.398	742	53.854	68.156
FINANCIËLE PASSIVA GEWAARDEERD OP REËLE WAARDE					
Derivaten	2.188	--	2.141	47	2.188
FINANCIËLE PASSIVA NIET GEWAARDEERD OP REËLE WAARDE					
Achtergestelde schulden	510	516	--	--	516
Schuldbewijzen	6.545	--	--	6.841	6.841
Spaargelden	40.521	--	36.869	4.060	40.928
Overige schulden aan klanten	11.073	--	11.145	--	11.145
Schulden aan banken	246	--	246	--	246
Overige verplichtingen	852	--	--	--	852
Totaal financiële passiva	61.935	516	50.400	10.948	62.716

Hiërarchie financiële instrumenten per 31 december 2019

in miljoenen euro's	Boekwaarde	Level 1	Level 2	Level 3	Totaal reële waarde
FINANCIËLE ACTIVA GEWAARDEERD OP REËLE WAARDE					
Beleggingen - reële waarde via het overig totaalresultaat	2.027	2.024	--	3	2.027
Beleggingen - reële waarde via W&V	14	10	--	4	14
Derivaten	718	--	663	55	718
FINANCIËLE ACTIVA NIET GEWAARDEERD OP REËLE WAARDE					
Beleggingen - geamortiseerde kostprijs	3.309	3.238	127	--	3.365
Vorderingen op klanten	50.461	--	--	53.855	53.855
Vorderingen op banken	3.791	--	--	--	3.791
Overige activa	268	--	--	--	268
Kas en kasequivalenten	2.026	--	--	--	2.026
Totaal financiële activa	62.614	5.272	790	53.917	66.064
FINANCIËLE PASSIVA GEWAARDEERD OP REËLE WAARDE					
Derivaten	1.841	--	1.785	56	1.841
FINANCIËLE PASSIVA NIET GEWAARDEERD OP REËLE WAARDE					
Achtergestelde schulden	502	515	--	--	515
Schuldbewijzen	6.906	--	--	7.153	7.153
Spaargelden	38.404	--	35.236	3.656	38.892
Overige schulden aan klanten	10.641	--	10.707	--	10.707
Schulden aan banken	541	--	541	--	541
Overige verplichtingen	492	--	--	--	492
Totaal financiële passiva	59.327	515	48.269	10.865	60.141

Toelichting waardering financiële activa en passiva

De volgende methoden en veronderstellingen zijn gebruikt om de reële waarde van de financiële instrumenten te bepalen.

Beleggingen

De reële waarden van aandelen zijn gebaseerd op gepubliceerde koersen van actieve markten of overige beschikbare marktinformatie. De reële waarden van rentedragende waardepapieren zijn eveneens gebaseerd op beurskoersen of – indien er geen actieve beurskoersen zijn te verkrijgen – op de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen. Deze contante waarden zijn gebaseerd op de relevante marktrente zoals deze van toepassing is met inachtneming van de liquiditeit, de kredietwaardigheid en de looptijd van de betreffende belegging.

Vorderingen op klanten

De reële waarde van de hypotheekleningen wordt bepaald op basis van een contantewaardemethode. De rentecurve, die wordt gebruikt om de verwachte kasstromen van hypothecaire vorderingen contant te maken, is het gemiddelde van de laagste vijf hypotheekrentes in de markt, gecorrigeerd voor rentes die als niet-representatief worden beschouwd ('teaser rates'). Deze rente kan per deelportefeuille verschillen als gevolg van verschillen in looptijd, LtV-klasse en aflosvorm. Bij het bepalen van de verwachte kasstromen wordt rekening gehouden met verwachte toekomstige vervroegde aflossingen.

De reële waarde van overige vorderingen op klanten is vastgesteld door middel van het bepalen van de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen. Voor de contantewaardeberekening is gebruik gemaakt van verschillende opslagen op de rentecurve. Hierbij is onderscheid gemaakt naar aard van de vorderingen en klantengroepen waarop de vordering betrekking heeft.

Derivaten

De reële waarden van bijna alle derivaten zijn gebaseerd op waarneembare marktinformatie, zoals marktrenten en valutakoersen. Voor een aantal instrumenten waarvoor niet alle informatie in de markt waarneembaar is, worden schattingen of aannames gebruikt binnen een netto-contantewaardemodel of een optiewaarderingsmodel om de reële waarde te bepalen. Bij het bepalen van de reële waarde wordt rekening gehouden met het kredietrisico dat een marktpartij zou inprijsen.

Vorderingen op banken

Door het kortlopende karakter van de leningen die onder de vorderingen op banken vallen, wordt de balanswaarde geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Overige activa

Door het overwegend kortlopende karakter van de overige vorderingen wordt de balanswaarde geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Kas en kasequivalenten

De balanswaarde van de liquide middelen wordt geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Achtergestelde schulden

De reële waarde van achtergestelde schulden is geschat op basis van de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gebruikmakend van de interestvoet plus een risico-opslag. De risico-opslag is gebaseerd op het door de markt veronderstelde kredietrisico dat houders van deze achtergestelde instrumenten hebben ten opzichte van de Volksbank, gedifferentieerd naar looptijd en type instrument.

Schuldbewijzen

De reële waarde van de schuldbewijzen is geschat op basis van de contante waarde van de toekomstige kasstromen, gebruikmakend van de interestvoet plus een risico-opslag. De risico-opslag is gebaseerd op het door de markt veronderstelde kredietrisico dat houders van deze instrumenten hebben ten opzichte van de Volksbank.

Schulden aan klanten

Voor direct opvraagbare spaargelden en spaargelden met looptijd wijkt de reële waarde af van de nominale waarde vanwege het feit dat de rente niet dagelijks wordt aangepast en de klant de spaargelden in de praktijk voor langere tijd op de rekening laat staan. De reële waarde is berekend door de rentetypische kasstromen van deze portefeuilles contant te maken met een specifieke disconteringscurve. Voor het spaargeld gedekt door het Depositogarantiestelsel (DGS) is de curve gebaseerd op de gemiddelde huidige tarieven van verschillende Nederlandse aanbieders. Voor het spaargeld dat niet door het DGS is gedekt, is de Internal Funds Transfer Price-curve (IFTP) van de Volksbank gebruikt.

Schulden aan banken

De reële waarde van de schulden aan banken is geschat op basis van de contante waarde van de toekomstige geldstromen, gebruikmakend van de interestvoet plus een risico-opslag. De risico-opslag is gebaseerd op het door de markt veronderstelde kredietrisico dat houders van deze instrumenten hebben ten opzichte van de Volksbank,

gedifferentieerd naar looptijd en type instrument. Voor schulden met een looptijd van maximaal een maand wordt de balanswaarde geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Overige verplichtingen

De balanswaarde van de overige verplichtingen wordt geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Hiërarchie reële waardebepaling bij financiële instrumenten

Een belangrijk deel van de financiële instrumenten wordt in de balans opgenomen tegen reële waarde. Daarnaast wordt de reële waarde van de overige financiële instrumenten toegelicht. Er wordt geen levelindeling gegeven van de financiële activa en passiva, waarbij de boekwaarde een redelijke benadering is van de reële waarde.

Nadere toelichting van de levelindeling

Voor financiële instrumenten die tegen reële waarde op de balans staan of waarvoor de reële waarde wordt toegelicht, wordt deze reële waarde ingedeeld in een level. Dit level is afhankelijk van de parameters die gebruikt worden om de reële waarde te bepalen en geeft verder inzicht in de waardering. Hieronder worden de verschillende levels uiteengezet:

Level 1 – Reële waarde gebaseerd op gepubliceerde koersen in een actieve markt

Van alle financiële instrumenten in deze waarderingscategorie zijn gepubliceerde koersen afkomstig van een beurs, broker of prijsinstelling. Bovendien is bij deze financiële instrumenten sprake van een actieve markt. Hierdoor vormen de koersen een goede afspiegeling van actuele en regelmatig voorkomende markttransacties tussen onafhankelijke partijen. De beleggingen in deze categorie omvatten voornamelijk beursgenoteerde aandelen en obligaties.

Level 2 – Reële waarde gebaseerd op beschikbare marktinformatie

De categorie bevat financiële instrumenten waarvoor geen afgegeven prijzen beschikbaar zijn, maar waarvan de reële waarde is bepaald met behulp van modellen waarbij de parameters bestaan uit beschikbare marktinformatie. Het gaat bij deze instrumenten met name om onderhands afgesloten derivaten. In deze categorie vallen verder beleggingen waarvan prijzen zijn afgegeven door brokers, maar waarvan tevens is geconstateerd dat sprake is van inactieve markten. In dat geval zijn de beschikbare koersen grotendeels onderbouwd en gevalideerd met behulp van marktinformatie, waaronder marktrentes en actuele risico-opslagen behorende bij de verschillende creditratings en sectorindelingen.

Level 3 – Reële waarde niet gebaseerd op beschikbare marktinformatie

De financiële instrumenten in deze categorie zijn voor een significant deel bepaald aan de hand van niet in de markt waarneembare aannames en parameters. Dit zijn bijvoorbeeld veronderstelde defaultpercentages behorend bij een bepaalde rating. De level 3-waarderingen van beleggingen (aandelen) zijn gebaseerd op quotes afkomstig uit niet-liquide markten. De derivaten in level 3 zijn verbonden aan enkele hypotheeksecuritisaties en de waardering is deels afhankelijk van de onderliggende hypotheekportefeuilles en bewegingen in risicospreads.

Op basis van bovenstaande definities wordt het financiële instrument in of naar een levelindeling geplaatst of verplaatst.

Verloop financiële instrumenten gewaardeerd op reële waarde level 3

Verloop financiële instrumenten gewaardeerd op reële waarde level 3 over 1e halfjaar 2020

in miljoenen euro's	Beleggingen reële waarde via W&V	Beleggingen reële waarde via het overige totaalresultaat	Derivaten activa	Derivaten passiva
Openingsbalans	3	4	55	56
Ongerealiseerde opbrengsten of verliezen verwerkt via W&V ¹	-1	--	-9	-9
Ongerealiseerde opbrengsten of verliezen verwerkt via het overig totaalresultaat ²	--	1	--	--
Eindbalans	2	5	46	47

1 Deze worden verantwoord op de regel 'Resultaat financiële instrumenten'.

2 Deze worden verantwoord op de regel 'Mutatie herwaarderingen reële waarde-reserve'.

Verloop financiële instrumenten gewaardeerd op reële waarde level 3 over 1e halfjaar 2019

in miljoenen euro's	Beleggingen reële waarde via W&V	Beleggingen reële waarde via het overige totaalresultaat	Derivaten activa	Derivaten passiva
Openingsbalans	3	4	68	70
Ongerealiseerde opbrengsten of verliezen verwerkt via W&V ¹	2	--	-2	-3
Ongerealiseerde opbrengsten of verliezen verwerkt via het overig totaalresultaat ²	--	-2	--	--
Eindbalans	5	2	66	67

1 Deze worden verantwoord op de regel 'Resultaat financiële instrumenten'.

2 Deze worden verantwoord op de regel 'Mutatie herwaarderingen reële waardereserve'.

Verloop financiële instrumenten gewaardeerd op reële waarde level 3 over 2e halfjaar 2019

in miljoenen euro's	Beleggingen reële waarde via W&V	Beleggingen reële waarde via het overige totaalresultaat	Derivaten activa	Derivaten passiva
Openingsbalans	5	2	66	67
Ongerealiseerde opbrengsten of verliezen verwerkt via W&V ¹	-2	--	-11	-11
Ongerealiseerde opbrengsten of verliezen verwerkt via het overig totaalresultaat ²	--	2	--	--
Eindbalans	3	4	55	56

1 Deze worden verantwoord op de regel 'Resultaat financiële instrumenten'.

2 Deze worden verantwoord op de regel 'Mutatie herwaarderingen reëlewaardereserve'.

Gevoeligheid van level 3-waarderingen financiële instrumenten

Level 3-financiële instrumenten worden grotendeels gewaardeerd met een netto-contantwaardemethodiek waarin met behulp van marktdata verwachtingen over en projecties van toekomstige kasstromen teruggerekend worden naar een contante waarde. De modellen maken gebruik van in de markt waarneembare informatie, zoals rentecurves, of niet in de markt waarneembare informatie, zoals aannames over bepaalde kredietopslagen of aannames over klantgedrag. In het geval van een level 3-instrument kan de waardering significant wijzigen als gevolg van wijzigingen in deze aannames.

Gevoeligheden niet-observeerbare parameters financiële instrumenten level 3 per 30 juni 2020

in miljoenen euro's	Waarderings- techniek	Belangrijkste aanname	Boekwaarde	Redelijkerwij s mogelijke alternatieve aannames	Toename in reële waarde	Afname in reële waarde
ACTIVA						
Derivaten	Verdisconteerde kasstromen	Disconteringscurve	46	-0,5% of +0,5%	3	3
		Prepayment rate	46	-1% of +1%	1	1
PASSIVA						
Derivaten	Verdisconteerde kasstromen	Disconteringscurve	47	-0,5% of +0,5%	2	2
		Prepayment rate	47	-1% of +1%	2	2

Gevoeligheden niet-observeerbare parameters financiële instrumenten level 3 per 31 december 2019

in miljoenen euro's	Waarderings- techniek	Belangrijkste aanname	Boekwaarde	Redelijkerwij- s mogelijke alternatieve aannames	Toename in reële waarde	Afname in reële waarde
ACTIVA						
Derivaten	Verdisconteerde kasstromen	Disconteringscurve	55	-0,5% of +0,5%	4	4
		Prepayment rate	55	-1% of +1%	2	2
PASSIVA						
Derivaten	Verdisconteerde kasstromen	Disconteringscurve	56	-0,5% of +0,5%	2	2
		Prepayment rate	56	-1% of +1%	2	2

Onder de derivaten aan passivazijde van de balans zijn bepaalde contracten opgenomen waarbij met de tegenpartij vaste prepayment rates zijn afgesproken. Deze contracten zijn niet gevoelig voor veranderingen in de prepayment rates. De belangrijkste niet in de markt waarneembare parameter bij de reële waardebeoordeling van de level 3-instrumenten is de gehanteerde inschatting van de verdisconteringscurve.

De level 3-derivaten hebben betrekking op securitisatietransacties. Hierbij geldt dat er sprake is van een relatie tussen de reële waarden. Dit is het gevolg van het feit dat de derivaten van de SPV's (front swaps) die onderdeel zijn van de securitisatieprogramma's Hermes, Pearl en Lowland door de Volksbank met dezelfde tegenpartijen zijn tegengesloten (back swaps). Hierdoor is de waardeverandering van de front en back swaps altijd vergelijkbaar, maar tegengesteld. De level 3-derivaten die betrekking hebben op de SPV's van de Holland Homes-securitisatieprogramma's zijn niet door de Volksbank tegengesloten.

Verschuivingen tussen categorieën

In 2019 en in de eerste helft van 2020 hebben geen significante verschuivingen plaatsgevonden.

Beoordelingsverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouder en de raad van commissarissen van de Volksbank N.V.

Onze conclusie

Wij hebben de in het tussentijds financieel verslag 2020 opgenomen verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten van de Volksbank N.V. te Utrecht over de periode van 1 januari 2020 tot en met 30 juni 2020 beoordeeld.

Op grond van onze beoordeling hebben wij geen reden om te veronderstellen dat de verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten van de Volksbank N.V. over de periode van 1 januari 2020 tot en met 30 juni 2020 niet in alle van materieel belang zijnde aspecten, zijn opgesteld in overeenstemming met IAS 34, "Tussentijdse financiële verslaggeving" zoals aanvaard binnen de Europese Unie.

De verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten bestaan uit:

- de geconsolideerde balans per 30 juni 2020;
- de geconsolideerde winst-en-verliesrekening, het overig geconsolideerd totaalresultaat, het totaalresultaat over de periode toewijsbaar aan de aandeelhouder, het verkort geconsolideerd overzicht mutaties eigen vermogen en het verkort geconsolideerd kasstroomoverzicht over de periode 1 januari 2020 tot en met 30 juni 2020;
- de toelichting met een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en geselecteerde toelichtingen.

De basis voor onze conclusie

Wij hebben onze beoordeling verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2410, "Het beoordelen van tussentijdse financiële informatie door de accountant van de entiteit". Deze beoordeling is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de verkorte tussentijdse financiële overzichten.

Wij zijn onafhankelijk van de Volksbank N.V. zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Daarnaast hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie.

Benadrukking van onzekerheid omtrent Corona

De ontwikkelingen rondom de Covid-19 pandemie hebben grote invloed op mensen, onze samenleving en de economie. Dit heeft ook impact op de operationele en financiële prestaties van organisaties en de beoordeling van de mogelijkheid om de continuïteit te handhaven. Deze impact kan voortdurend wijzigen en zorgt voor complexiteit en inherente onzekerheid. Ook de Volksbank N.V. wordt met deze onzekerheid geconfronteerd. De verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten en onze beoordelingsverklaring daarbij zijn gebaseerd op de condities op het moment dat deze zijn opgesteld, waaronder de onzekerheid en invloed op de belangrijkste veronderstellingen en inschattingen, die zijn uiteengezet in de toelichting op de verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten in de sectie grondslagen en de toelichtingen in de risico management paragraaf van het tussentijds financieel verslag in de sectie Covid-19 crisis. Wij vestigen de aandacht op deze uiteenzettingen. Onze conclusie is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen voor de verkorte tussentijdse financiële overzichten

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen en het weergeven van de verkorte tussentijdse financiële overzichten in overeenstemming met IAS 34, "Tussentijdse financiële verslaggeving" zoals aanvaard binnen de Europese Unie. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opstellen van de verkorte tussentijdse financiële overzichten mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Volksbank N.V.

Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de verkorte tussentijdse financiële overzichten

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een beoordelingsopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor de door ons af te geven conclusie.

De mate van zekerheid die wordt verkregen bij een beoordelingsopdracht is aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij een controleopdracht verricht in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden. Derhalve brengen wij geen controleoordeel tot uitdrukking.

Wij hebben deze beoordeling professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 2410.

Onze beoordeling bestond onder andere uit:

- het actualiseren van het inzicht in de Volksbank N.V. en haar omgeving met inbegrip van de interne beheersing, en in het van toepassing zijnde stelsel inzake financiële verslaggeving, om gebieden in de verkorte tussentijdse financiële overzichten te kunnen identificeren waar het waarschijnlijk is dat zich risico's op afwijkingen van materieel belang voor zullen doen als gevolg van fouten of fraude, het in reactie hierop opzetten en uitvoeren van cijferanalyses en andere beoordelingswerkzaamheden om op die gebieden in te spelen en het verkrijgen van assurance-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing met betrekking tot het opstellen van tussentijdse financiële informatie;
- het inwinnen van inlichtingen bij de directie en andere functionarissen van de Volksbank N.V.;
- het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de informatie opgenomen in de verkorte tussentijdse financiële overzichten;
- het verkrijgen van assurance-informatie dat de verkorte tussentijdse financiële overzichten overeenstemmen met of aansluiten op de onderliggende administratie van de Volksbank N.V.;
- het evalueren van de verkregen assurance-informatie;
- het overwegen of zich wijzigingen hebben voorgedaan in de grondslagen voor de financiële verslaggeving of de toepassing daarvan en of nieuwe transacties de toepassing van nieuwe grondslagen voor de financiële verslaggeving noodzakelijk maken;
- het overwegen of de directie alle gebeurtenissen heeft onderkend die een aanpassing van of een toelichting in de verkorte tussentijdse financiële overzichten kunnen vereisen;
- het overwegen of de verkorte tussentijdse financiële overzichten zijn opgesteld en weergegeven in overeenstemming met het van toepassing zijnde stelsel van financiële verslaggeving en de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergegeven.

Amsterdam, 13 augustus 2020

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. A.B. Roeders RA

Algemene informatie

Over de Volksbank

Algemeen

De Volksbank is een financiële dienstverlener op het gebied van bankieren die zich nadrukkelijk richt op de Nederlandse retailmarkt, inclusief het midden- en kleinbedrijf. De Volksbank voert meerdere merken en heeft een centrale backoffice en IT-organisatie. Het productaanbod bestaat uit drie kernproductgroepen: betalen, hypotheek en sparen. De Volksbank heeft een balanstotaal van € 65 miljard en 3.051 interne werknemers (fte's) en is daarmee een belangrijke speler op de Nederlandse markt. Het hoofdkantoor van de Volksbank is gevestigd in Utrecht.

Missie en ambitie

De missie van de Volksbank is Bankieren met de menselijke maat. Om deze missie waar te maken hebben we een ambitie geformuleerd vanuit het principe van 'gedeelde waarde'. Gedeelde waarde richt zich op zowel maatschappelijke en economische als financiële en niet-financiële aspecten. Onze ambitie is om deze gedeelde waarde te optimaliseren door het leveren van nut voor klanten, het nemen van verantwoordelijkheid voor de maatschappij, het geven van oprechte aandacht aan medewerkers en het behalen van rendement voor de aandeelhouder.

Onze merken

'De gemiddelde klant' bestaat niet. Iedereen heeft andere wensen, behoeften en voorkeuren. Wij willen onze klanten van dienst zijn op een manier die bij hen past. Daarom hebben wij niet gekozen voor een merk voor alle klanten, maar voor verschillende merken die ieder hun klanten bedienen op een manier die het beste bij hen past. Met elk hun eigen werkwijze, uitstraling, mentaliteit en producten, van sparen en beleggen tot verzekeren.

ASN Bank

Duurzaamheid

ASN Bank is in Nederland al 50 jaar een van de toonaangevende banken in duurzaam bankieren. ASN Bank zet het geld dat klanten haar toevertrouwen zo uit dat het bijdraagt aan duurzame vooruitgang en een leefbare wereld, nu en in de toekomst. Zij baseert haar keuzes op de drie pijlers van haar duurzaamheidsbeleid: mensenrechten, klimaat en biodiversiteit.

ASN Bank laat zien dat haar heldere en begrijpelijke producten een goed gevoel én goed geld opleveren.

www.asnbank.nl

BLG Wonen

Wonen voor iedereen

BLG Wonen maakt werk van een woningmarkt die toegankelijker en rechtvaardiger is. Opgericht in 1954 om de Limburgse mijnwerkers kans te geven een huis te kopen, ondersteunt zij nu nieuwe groepen in de maatschappij die problemen ondervinden bij het kopen van een woning. BLG Wonen ziet geen dossiers of nummers, maar mensen met dromen en wensen. Daarna kijkt zij pas naar de cijfers. Samen met haar grote netwerk van onafhankelijke adviseurs helpt ze mensen bij het vinden van een passende hypotheek. Een eigen woning is immers belangrijk: het geeft een gevoel van zekerheid en geluk. www.blg.nl

RegioBank

Leefbaarheid in de buurt

Gewoon even binnenlopen voor een vraag of goed advies. Dat kan op meer dan 500 plekken in Nederland in dorpen en kleine steden bij zelfstandige adviseurs.

Naast het dicht bij huis regelen van geldzaken zet RegioBank zich in voor de leefbaarheid in de buurt. Ze stimuleert lokale verbondenheid, omdat ze gelooft dat het hebben van relaties dichtbij gelukkig maakt. Ze is partner van het Oranje Fonds en steunt sociale activiteiten. RegioBank is namelijk niet alleen een bank, maar een onderdeel van de lokale samenleving: een verbinder die sociale vitaliteit en lokaal ondernemerschap in de regio wil versterken.

www.regiobank.nl

SNS

Financiële weerbaarheid

SNS is er voor iedereen die wil bankieren bij een nuchtere, no-nonsense en menselijke bank. Niet alleen op het gebied van de producten die een bank traditioneel biedt, zoals een betaalrekening of een hypotheek. Maar vooral breder dan dat: wat vinden klanten belangrijk, waar hebben ze hulp bij nodig of waar liggen ze wakker van?

SNS staat haar klanten bij in hun financiële leven en maakt hen financieel weerbaar. Dat doet ze door naast de klant te staan, op een eenvoudige en menselijke manier. www.snsbank.nl

Disclaimer

Dit persbericht bevat uitsluitend feitelijke informatie en dient niet te worden opgevat als een opinie of aanbeveling met betrekking tot de koop of verkoop van effecten die zijn uitgegeven door de Volksbank. Dit persbericht bevat geen waardeoordeel of voorspelling met betrekking tot de financiële resultaten van de Volksbank.